

Izbaja vsak
 četrtak. —
 Cena mu je
 K 10.— na
 leto. — (Za
 Nemčijo K
 12.—, za
 Ameriko in druge tuje države K 14.—.)
 — Posamezne številke se prodajajo po
 30 vinarjev.

DOMOLJUB

Spis in do-
 pisi se poš-
 ljajo: Ured-
 ništvu „Do-
 moljuba“,
 Ljubljana, -
 Kopitarjeva
 ulica. — Naročalna, reklamacije in in-
 serati pa: Upravištvu „Domoljuba“,
 Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

SLOVENSKEMU LJUDSTVU
 : V POUK IN ZABAVO :

Kaj pa Cerkev v Jugoslaviji?

Poleti ali na jesen bodo volitve v konstituanto. Vse stranke se že pripravljajo nanje. Te volitve bodo namreč silno važne. Konstituanta bo velika narodna skupščina, zbrana iz zastopnikov Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki bo končno določila, kakšna bo Jugoslavija. Konstituanta bo določila, ali naj se vlada vsa država samo iz Belgrada, ali naj imajo Slovenci, Hrvati in Srbi vsak svojo samovlado in samoupravo in naj bi bila v Belgradu samo osrednja vlada. Odločila bo, kakšno bo naše šolstvo. Nekateri hočejo, da bo šola po celi državi enotna, drugi pravijo, da bi to nikakor ne bilo pametno, češ, drugačne so razmere na kmetih, drugačne v mestih; drugačne pri nas, drugačne drugod. Konstituanta bo določila poleg mnogih drugih reči tudi razmere med jugoslovansko državo in Cerkvijo.

Za nas katoličane je zlasti to vprašanje silno pomembno. Mnogim ljudem ni nič več za vero in krščansko življenje, mnogi Cerkev in vero naravnost sovražijo. Vsi ti se bodo združili s tistimi strankami, ki zahtevajo, naj se Cerkev loči od države.

Kaj se to pravi? Če jih poslušate, vam bodo vso reč takole razložili: V Jugoslaviji bodo razne vere: katoliška, pravoslavna in mohamedanska. Zato država ne more biti ne taka ne taka. Njej morajo biti vse vere enake. To se pa najlažje doseže, če se država za verske stvari sploh ne briga. Za vero naj skrbe verske družbe, za katoliško katoliška Cerkev, za pravoslavno pravoslavna in tako dalje. Tako bodo cerkve tudi najbolj svobodne. Kaj bi se država vtikala v cerkvene stvari, ki jih ne razume? Država se brigaj za svoje reči, Cerkev pa za svoje! Dozdaj se je država v vse vtikala: nobenega župnika ni mogel škof nastavit, da ne bi bila vlada po žandarjih vpraševala, kakšen je, ali je kdaj kaj zabavljal čez kakega birača ali vladnega moža, ali kaj takega. Kam to gre? Ali je kdo za župnika ali ne, to naj škof presodi, ki naj vpraša ljudstvo, ne pa biračev. Ali ni res tako? Torej, kar mi zahtevamo, je ločitev Cerkve in države, ločitev cerkvenih in državnih poslov.

Tako vam bodo govorili. To pa ni vsa resnica; še pol je ni. Za tako ločitev smo tudi mi katoličani. Mi ne moremo zahtevati od Jugoslavije, naj bo vsa katoliška,

ko ni. Mi tudi ne moremo zahtevati, da bi država samo nas katoličane in našo katoliško Cerkev priznavala, drugih pa ne. V Jugoslaviji bo dosti toliko ali še več pravoslavnih kristjanov kot pa katoliških, zato moremo zahtevati zase le enake pravice, pa svobodo. Tudi mi zahtevamo svobodo Cerkve. Država naj se ne vtika v stvari, ki so zgolj verske in cerkvene. Do sem se torej ujemamo. V vsem pa ne. Posebno pa ne v tem, kar vam bodo ti ljudje zamolčali.

Država naj se ne briga za vero in Cerkev, pravijo. To je pa že nekaj drugega. Država naj se ne vtikaj v cerkvene stvari, da, ampak brigati se že mora za vero in Cerkev. Državi ne more biti vse eno, če se morda širi po državi samo brezverstvo. Brezverstvo bo počasi zamorilo tudi poštenje in brez poštenja država ne bo srečna. Vsaka vera je boljša kot pa nobena. Kdor veruje v Boga in božjo pravico, pa naj bo tudi mohamedanec, ta bo zanesljivejši državljan, kot pa brezverec, ki mu je človek žival brez duše in brez vesti. O, država bi se morala prav zelo brigati, da bi bili državljanji pošteni, krepostni, verni! Prav zato bi morala skrbno čuvati svobodo verskih družb. Ne se vtikati v verske stvari, pač pa skrbeti za to, da bi mogla katoliška ali tudi pravoslavna Cerkev uspešno gojiti in negovati versko in krepostno življenje.

Prav tega pa ti ljudje nočejo. Tem ljudem mrzi vse, kar jih spominja na čednost, na večnost, na Boga, zato bi vse to radi zatrli. O svobodi govore, mislijo pa le svojo svobodo. Vse naj bi bilo v državi tako urejeno, da bi jih nič ne spominjalo na Boga in božje zapovedi. In to imenujejo ločitev Cerkve in države.

Omenimo zlasti dvoje.

Prvo: Katoliški Cerkvi je družina nekaj svetega. Družina vzgaja otroke za Boga in večnost. Srečni naj bi bili na svetu, a srečni tudi po smrti v večnosti. Zato je Kristus krščanski zakon posvetil. Zakon je zakrament. Tem ljudem pa to ni všeč. Krščanski zakon nalaga tudi resne dolžnosti, ti bi pa radi bili svobodni, svobodno uživali življenje brez misli na Boga, brez misli na dušo. Zato zahtevajo, naj se država nič ne brigaj za zakrament sv. zakona, ampak naj kar sama po svoje uredi zakonske razmere: dovoli naj kar po svoje razporoko, da se tisti, ki hočejo, brez ozira na božje zapovedi, lahko ločijo in zopet ženijo in može, če tudi Cerkev pravi, da je to skrunjenje krščanskega zakona. To imenujejo ločitev Cerkve in države. Državi naj ne bo nič mar, kaj uči Cerkev, država naj

hodi svobodno po svojih potih; kaj Bog, kaj Cerkev, za to naj se nič ne briga. Ustreže naj brezvercem, za druge ji nič mar!

Mi pa pravimo: Država naj se ne vtikaj v krščanski zakon! Toda država naj se tudi ne vede, kakor da krščanskega zakona ni, ampak naj krščanski zakon prizna in sprejme, kakor ga je postavil Kristus in ga čuva sveta Cerkev! To bo prava ločitev, ločitev tega, kar je posvetnega, državnega, ter tega, kar je božjega in cerkvenega.

Drugo: Katoliška Cerkev priporoča staršem posebno, naj skrbe za dobre šole. Namen šole ni samo ta, da poda otrokom nekaj znanja in vednosti, temveč tudi, da jih nadalje vzgaja. Šola mora dopolnjevati delo staršev. Zopet pa dobra vzgoja krščanskih otrok ni mogoča brez krščanskega versstva. Zato se v krščanskih šolah poučuje krščanski nauk, tudi učitelji morajo biti krščanski, in v šoli je znamenje sv. križa, da spominja učitelje in otroke kršćan. vzgoje. Brezvercem je zoprni križ in krščanstvo in krščanska vzgoja. Zato zahtevajo prav posebno, da se mora odpraviti iz šol križ in krščanski nauk, in iz beril ter pouka vse, kar spominja na Boga in vero. Da se ustreže brezvercem, naj bodo torej vse šole brezverske. To jim je ločitev Cerkve in države. Vprašamo pa: ali so samo oni v državi, da mora ravno njim vse služiti, brez ozira na vse druge? samo zanje naj bo svoboda, vsi drugi naj se odpovedo svoji svobodi in svojim pravicam? Ali je to demokratična svoboda? Krščansko ljudstvo sme in mora zahtevati krščanske šole in take šole mu gredo po božjih in človeških pravicah! Ali naj krščansko ljudstvo vzdržuje državne brezverske šole, poleg tega naj pa žida še svoje krščanske, kakor morajo delati katoličani po državah, koder se je izvršila taka ločitev Cerkve od države? Torej katoličani naj plačujejo radi nekaterih brezvercev dvojne davke, zase, pa še zanje?

To je, kar brezverci zamolčujejo, ko govorijo o ločitvi Cerkve in države. Govore o svobodi, za katero smo vsi, molče pa o tem, za kar katoličani biti ne moremo in ne smemo.

Seveda imajo brezverci z ločitvijo še druge skrite načrte. Že govore na primer, da naj se cerkvena posestva razdele. Naši škofje so že glasno povedali, da niso zoper to, če se le da cerkvam primerna odškodnina. Sami so se že obrnili na sv. Očeta, da bi se stvar prav uredila. Brezverci pa imajo drugačen načrt. Najprvo naj bi se

cerkvena posestva razdelila, kajpada brez odškodnine. Potem naj bi se pa izvedla ločitev Cerkve od države, to je, država naj bi odrekla Cerkvi vsako podporo (za vzdrževanje semenišč, bogoslovnih šol, cerkva, duhovnikov). Tako bi moralo krščansko ljudstvo vse samo vzdrževati, brezverci bi se mu pa posmehovali in vabili lahkomišljeni ljudje: češ ali ste neumni, ko plačujete, podate k nam, mi smo prosti vseh teh davkov, ker ne potrebujemo ne duhovnikov ne cerkve! Mi pa mislimo: krščanstvo ima že toliko pomena za državo, da država sama sebi in vsem dobro stori, če podpira krščanske naprave. Če pravijo brezverci: ali bomo mi plačevali davke za krščanske cerkve, ki jih ne maramo, naj le pomislijo, koliko davkov mora plačevati krščansko ljudstvo za razne stvari, ki jih tudi ne mara! Enaka pravica za vse!

Mi smo torej za svobodo Cerkve, nismo pa za ločitev Cerkve in države, kakor jo novodobni brezverci umevajo. To bi se dejalo biti za svobodo vseh, samo svobodo in pravice Cerkve naj bi država svobodno gazila in teptala. Ne, tako pa ne! Živela svoboda v svobodni Jugoslaviji, svoboda vsem, svoboda tudi Cerkvi!

Naročajte „Domoljuba“! Stane 10 kron, 50 izvodov pod skupnim zavitkom pa po 8 kron!

Pravoslavje.

Slovenci smo tako srečni, da smo versko edini; vsi smo ene vere, vsi smo katoličani. Tudi nekdanja Avstrija je bila versko precej edina; prebivalci Avstrije so bili v veliki večini katoličani, vsaj po krstnih knjigah.

V novi Jugoslaviji nismo več tako srečni. Katoličani so v manjšini; pravoslavni Srbi imajo večino. Marsikaterega Slovenca je to nekoliko plašilo, da se ni mogel navduševati za Jugoslavijo, češ da za katoličane v Jugoslaviji ne bo dobro. A čudno je, da ravno naši katoliški politični in verski voditelji, dr. Krek, škof Jeglič, Mahnič i. dr. niso videli nevarnosti. Če samo to nam je poročstvo, da verska nevarnost ni tako velika, kakor si mislijo nekateri omejeni, neizobraženi in boječji ljudje.

Najprej moramo pibiti, da je bila misel jugoslovanske narodne in državne edinstva tako silna in zmagovita, da se ji pameten človek ni mogel več upirati. A prav ta zmagovita misel narodnega in državnega edinstva je tudi vzrok, da verska nevarnost za nas ni tako velika.

Kaj pa je pravoslavje? Pravoslavni se imenujejo tisti vzhodni kristjani, ki so se v 11. stoletju ločili od katoliške Cerkve. Poglaviti vzroki cerkvenega razkola so bili politični in narodni; politična in narodna nasprotja, nesporazumljenja in predsodki so skopali prepad med vzhodnim in zahodnim krščanstvom. Vzhodno pravoslavje se je nekdanj opiralo na moč grških bizantinskih cesarjev ter starih srbskih in bolgarskih vladarjev; pod turskim jarmom so se grški patriarhi zvezali s tursko državo. V zadnjih stoletjih je bila ruska absolutistična

carska država glavna opora pravoslavja. V ustavnih demokratičnih državah pravoslavje nima več posebne zaslombe. Zato pravoslavje v novi dobi ne bo več tako močno in bojevito kakor je bilo nekdanj.

Srbsko pravoslavje je pod turskim jarmom in v novi srbski državi zelo opešalo. Vzdrževalo se je le vsled tesne zveze z narodno mislijo; Srb in pravoslaven to je bilo isto.

V Jugoslaviji pa se bo omajala tudi narodna opora pravoslavja. V Jugoslaviji zmaguje misel, da so Slovenci, Srbi in Hrvati en narod; zlasti pa zmaguje stara, včasih pozabljena resnica, da so Srbi in Hrvati en narod. Torej pravoslavje in narodnost ni več v taki zvezi kakor nekdanj. Davni predsodki se podirajo, prepad med pravoslavnimi in katoličani se zmanjšuje. S tem je torej oslabiljena moč enostranskega pravoslavja, v kolikor se je opiralo na narodno omejenost.

Ali je torej Jugoslavija nevarna katoliški veri? Nikakor ne. Marveč še celo koristna. Škof Mahnič, prvobornik katoliške misli med Slovenci in Hrvati, je lansko leto objavil več člankov, v katerih navdušeno dokazuje, da je Jugoslavija zelo ugodna za napredek katoliške vere.

Katoliška vera je vesoljna, za vse narode. Ravno med svetovno vojsko je katoliška Cerkve pod modrim vodstvom papeža Benedikta XV. sijajno dokazala svojo miroljubno vesoljnost, ki z enako ljubeznijo objema vse narode in jih kliče v svoje naročje. Katoliška vesoljnost je zbudila pozornost tudi med pravoslavnimi in protestanti.

Nikar se torej ne bojimo, da bo katoliška vera v Jugoslaviji kaj oslabiljena. Res je, da moramo biti čuječi, zavedni in edini. A naša nevarnost ni pravoslavje, marveč mednarodno svobodomiselnost, ki bo pa v nemški Avstriji in v Nemčiji še nevarnejše in močnejše kakor v Jugoslaviji. A svobodni zrak v Jugoslaviji ter sosedstvo s pravoslavjem nam ni nevarno, ampak še v marsikaterem oziru koristno.

V Jugoslaviji torej ne bo oslabiljena katoliška vera. Prej bo oslabiljeno pravoslavje, namreč tisto pravoslavje, ki se je opiralo na narodna nasprotja in na verske predsodke. Zavedajmo se, da je krščanska vera — vera ljubezni in velikodušnosti, ne pa vera sovraštva in ozkosrčne omejenosti!

Naša rodna gruda v nevarnosti.

Italijani sede trdno na naši zemlji. Uredili so se tako, kot bi jim ne bilo treba teh krajev nikdar več zapustiti. Mejo proti jugoslovanski zemlji so tako zastražili, kot bi bila med nami in njimi že vojna. Postavili so n. pr. pri Rakeku mejnik z napisom »Confine d'Italia — meja Italije, kot bi zasedli našo domovino za večno, ne pa le začasno v smislu določb premirja. Šele mirovni kongres, ki se prične ta mesec, bo končno odločil o usodi naše domovine.

Danes je jasno, da hočejo naše ljudi s silo poitalijančiti. Raz naše slovenske šole, ne samo na Gorškem, ampak tudi na Notranjskem, so odstranili slovenske napise in jih nadomestili z laškimi. V vseh šolah so razobesili sliko italijanskega kralja. Na posameznih me-

stih so že uvedli na naših ljudskih šolah za naše ljudi pouk v italijanščini. Z novima letoma pa prično poučevati italijanščino v naših šolah popolnoma po načrtu. Tako smo izpostavljeni Slovenci nasilnemu potujčevanju in ako bi ostali pod Italijani, bi bili ravnotako zaprti smrti in to v najkrajšem času, kot so naši bratje beneški Slovenci. Saj poznamo italijansko nasilstvo že od tedaj, ko je bil Kobarič čisto slovenski trg, kjer ni nobenega Italijana, zaseden od Italijanov. Tu so popolnoma odpravili slovensčino v šoli in uradih, odstavili slovenske učitelje ter jih nadomestili z laškimi. Naglašali so pogostokrat, da hočejo in bodo v najkrajšem času iz slovenskega juga napravili čisto italijansko misleče in govoreče kraje. Tako usoda čaka naše ljudi, če bi ostali pod Italijani. Ko bi bilo tu enkrat poitalijančenje izvršeno, potem bi bili drugi zasedeni kraji v vedni nevarnosti. Italijan nam vrede lahko vsak dan s silo v naše kraje in naša Slovenija bi imela pred vrati svojega ostrrega smrtnega sovražnika.

Na Koroškem in na severu pa imamo drugega Italijanom podobnega sovražnika, Nemca, ki se brati danes z Italijanom ter nastopa nasilno proti našim ljudem, tako da nismo varni ne življenja, ne imetja. Saj vemo, da vrana vrani oči ne izkljuje in vemo, da takrat, ko so si stali Nemci in Italijani v najhujšem boju drug proti drugemu, jih je vendar družila skupna vez: skupno sovraštvo proti Slovincem. Dobro se še spominjamo, kako so ob začetku vojske v Gorici in Trstu Italijani demonstrirali skupno z Nemci proti Slovincem ter kričali: »Abasso i scivi!« (dol s čavi). Kako so na najpodlejši način ovirali Slovence nemškim oblastem in tako pomnožili trpljenje naših slovenskih ljudi. Še nismo pozabili, kako so Nemci pred vojno pri vsakih državnozbornih volitvah glasovali za najhujše laške freudentiste. V Trstu in Gorici so ob takih prilikah vedno viseli nemški lepaki, ki so pozivali Nemce, naj volijo z Italijani, da ne zmagajo skupni sovražnik: Slovenec. Kot protiuslužno Nemcem za zavezništvo so sprejeli v Gorici tudi dva Nemca v občinski svet, o Slovincih niso hoteli niti slišati, vkljub temu, da je bila v Gorici le majhna družba nemških pripenec.

A danes govore in pišejo javno Nemci, kakor Italijani, da se morajo po vojni združiti proti Jugoslovanom. Vse nemško časopisje ponavlja dan na dan potrebo te zveze in se laška Italijanom. In ta nemško-italijanska prijaznost je naša dobrohotni odmev v vsej italijanski javnosti, v vsem laškem časopisju. Bivši častniki nemške narodnosti uživajo pod Italijani popolno svobodo, jugoslovanski častniki in vojaki pa morajo trpeti najhujša nasilstva. Zapirajo in internirajo jih kot najhujše zločince. Tudi srbskim vojakom Italijani ne priznanašajo, kljub temu, da so se bojevali v njihovih vrstah rama ob rami. Za uradnike nemške narodnosti izdajajo Italijani razčlane v nemškem jeziku, za Slovence pa poznajo le italijanščino. Iz Notranjskega nam prihajajo poročila, da seka' Italijani les v gozdovih naših ljudi popolnoma brezobzirno, sekajo celo sadno drevje v vrtovih, trgajo deske od plotov in jih sežigajo. Nemški knez Windischgrätz, ki poseduje na Notranjskem ogromno površino gozda — nad 25.000 ha — pa uživa pri Italijanih vso prijaznost. Njegovi gozdovi so popolnoma zastraženi od Italijanov; Bog obvari, da bi posekali tam le eno drevo. Vso težo naj trpijo le naši mali slovenski posestniki. Jasno je, da obstoji med nemškim grofom in med Italijani tajna zveza.

Trinajst stoletij je branila naša Gorška pohod Nemcev proti sinji Adriji. Nemci so delali z vsemi silami, da bi zgradili tu trden nemški most in bi nam ugrabili last naših očetov, katero smo odkupili s trpljenjem s svojo srčno krvjo. Toda njihov namen se jim ni posrečil. Obvarovali smo skupni jugoslovanski domovini najvažnejši in najzavednejši del naše slovenske zemlje. Sedaj pa prihaja zemlje lačni Italijan, podaja Nemcu roko in ga vabi preko našega ozemlja v skupen boj proti Slovincem. Jasno je, da je ta nemško-italijanska zveza nevarna za ravnovesje v Evropi in bi utegnola provzročiti v bodočnosti še strašnejši svetovni požar.

Wilson, glasnik svobode, pravičnosti in demokracije, je te dni prispel v Evropo, da se udeležijo mirovnega kongresa. Imel je razgovor z italijanskim zunanjim ministrom Sonnino in skušal vplivati na Italijane, naj vendar opuste nasilen pohod proti nam. Toda Sonnino, hoče nasilstvo, prijemlje se krčevito krivične londonske pogodbe ter noče pustiti niti kosa slovenske zemlje, katero so zasedli Italijani. Med Wilsonom in med Sonninom je prišlo do spora in radi tega je odložil veliki glasnik svobode, Wilson, svoj obisk v Italiji. Italijansko časopisje, ki je vedno govorilo o sycobodoljubnosti in pravičnosti ter ljubezni do malih in zatiranih narodov, pa kaže danes svoj pravo barvo. Uradni in neuradni listi napadajo odkrito Wilsona, ker hoče svobodo za vse narode in je proti vsaki nasilnosti. Mirovni kongres se bo pričel v januarju, trajal bo dolgo in vemo, da se bo tu odločila usoda našega naroda.

Naša gruda je v nevarnosti. Treba je pred vsem, da sami zberemo vse moči, vse sile, da skrepno in edino nastopimo proti tujcu. Toliko let so najboljši naši fantje krvaveli za tujca, sedaj pa, ko se gre za naše koristi, za našo zemljo, naj pa bodo popolnoma brezbrizni in se ne zmenijo za klic domovine? To bi bilo najhujše izdajstvo narodnih koristi. Le še en korak imamo do svobode, solnce svobode ni več daleč, samo če se bodo vsi naši ljudje zavedali, da so sinovi slovenske domovine. Če smo že umirali za tujca, ki se je bojeval proti nam, naj pa sedaj ostanemo doma za pečjo, ko je naša rodna gruda, imetje in življenje naših ljudi v nevarnosti.

Kateri izmed naših sinov bi sprejel to težko odgovornost na svoja ramena?

Tedenske novice.

Drobne politične vesti.

Ljubljanska narodna vlada SHS je odstopila. Ker se je sestavilo v Beogradu skupno ministrstvo, ki je prevzelo mnogo poslov naše narodne vlade (finance, železnice in pošto, socialno skrb, trgovino, prehrano in narodno obrambo) in zato ta poverjenstva odpadejo, je narodna vlada v celoti odstopila in se bo sedaj znova sestavila brez teh poverjeništev.

Jugoslovanski odposlanci pri mirovni konferenci bodo Pasić (Srb), dr. Trumbić (Hrvat), dr. Zolger (Slovenec) in dr. Vesnić, bivši srbski poslanik v Parizu.

Slovenci ne smejo zgubiti niti pedi slovenske zemlje. Regent Aleksander je sprejel v avdienci zastopnika Trsta dr. Čoka. Avdienca je trajala nad eno uro in četrt. Aleksander se je zelo zazimal za razmere v Trstu ter je prosil Čoka, naj sporoči tržaskim Slovincem njegov pozdrav in pove, da Srbija ne bo dopustila, da bi Slovenci izgubili le ped slovenske zemlje.

Ital. socialistična stranka odklanja priklopitev jugoslovanskega ozemlja Italiji, ker bo to kal novih vojska.

Krvnoželjni koroški Nemci. Koroška vlada je naznanila ljubljanski, da Jugoslaviji do sklepa miru ne priznava nič Koroške razen občine Jezero. In sedaj prodirajo nemške čete proti slovenskim krajem na Koroškem, naše čete, ker so slabotne, se umikajo. Slovensko prebivalstvo ima sedaj na Koroškem veliko pretrpeti. Slovenske duhovnike zapirajo in jih mučijo. Nemške čete tudi ropajo. Zadnji čas je, da naše čete rešijo slovenske trpine na Koroškem teh muke. Seveda, ko bi imeli mi kaj čet... S samimi protesti pa nemške druhali ne bomo izgnali.

Zadnje zborovanje srbske skupščine se je vršilo 24. decembra l. l. Sprejet je bil predlog o ujedinitvenju Jugoslovancev. S tem je Srbija prenehala biti, na njeno mesto je stopila Jugoslavija.

Državno veče, ki bo imelo 250 poslancev, se bo šlo čez mesec dni. Državno veče bo do konstituantne, ki jo bo izvolilo ljudstvo, nadomeščalo državni zbor. Volitve v kon-

stituantno se bodo izvršile vsaj tekom 6 mesecev po skiepu miru.

Koroška — republika? Nemški Korošci agitirajo po časopisih, da naj postane Koroška samostojna republika. No, nazadnje bo vsaka vas republika!

Predsednik čehoslovaške republike dr. Masaryk se je po 4letnem pregnanstvu pripeljal v domovino. Čehi so ga s silnim navdušenjem sprejeli. Pred nar. skupščino je dr. Masaryk podal zaobljubo, da bo vedno deloval za blaginjo republike in da bo spoštoval zakone.

Brezuspešni protesti. Mažari sklicujejo protestne shode proti razdelitvi ogrskega ozemlja. Pa ne pomagajo. Čehi, Rumuni in Srbi pritiskajo od treh strani in obroč okrog Ogrske se vedno bolj zožuje.

Italija zahteva 100 milijard vojne odškodnine. Poročila iz Rima pravijo, da bo zahtevala Italija od bivše Avstro-Ogrske razven ozemlja še tudi 100 milijard vojne odškodnine.

Domače novice.

Naročajte »Domoljuba«, ki je sedaj najoprijatljivejši slovenski list. Radi draginje stane 10 kron na leto, če pa se jih naroči 50 pod skupnim ovitkom, stane 8 kron.

Naš listek. V letošnjem letniku bomo še nadaljevali povest »Junakinja iz Stajra« in pridoje sedaj najzanimivejša poglavja na vrsto: Hendelov boj zoper kugo, ki jo ubranita v resnici Stejana in Albert s svojo junaško poštvalnostjo; Hendel divja zoper Stetano, sin Henrik se pa zaljubi v Stetano; v očetu se bori srda in ljubezen do sina, ki zopet omahuje med očetom in Stejano itd. Za nove naročnike bo v 4. številki tega letnika povedana vsa vsebina lanskega letnika, tako da bodo letos tudi novi naročniki brali to zanimivo povest. — Poleg tega listka bomo skrbeli, da bo po možnosti priobčen vedno tudi kak krajiš.

Naša državna zastava in državni grb. Ministrski svet v Beogradu je sklenil, da bodi državna jugoslovanska zastava modro-belo-rdeča. Seveda poleg tega še vedno lahko ohranimo in izobešamo slovensko belo-modro-rdečo. Državni grb je beli dvoглаvi orol.

Srbski bataljon se je pripeljal v nedeljo dne 22. decembra l. l. v Ljubljano. Na kolodvoru sta ga pozdravila vladni predsednik Pogačnik in mestni zastopnik dr. Triller. Na pozdrav je odgovoril srbski podpolkovnik Milan Pribičević.

Dr. Korošec, jugoslovanski ministrski podpredsednik, se mudi sedaj v Ljubljani.

Pravoslavje. Prav zanimiv in poljuden pouk o pravoslavju se nahaja v »Apostolskem molitveniku«; ta molitvenik obsega razen zanimivega pouka tudi vse navadne molitve. Vmes je mnogo lepih, novih molitev iz slovenskega bogoslužja. Dobiva se v Katoliški bukvarni in v prodajalni K. T. D. (Ničman).

Misijski koledar. Misijskemu koledarju smo znižali ceno na 2 K, in sicer iz raznih tehtnih vzrokov. S tem je torej popravljen račun, ki je priložen posameznim zavitikom. Upamo, da smo s tem zelo olajšali agitacijsko delo vsem našim prijateljem. — Misijska zveza.

Za slepce. Pri »Komisiji za vračajoče se vojnike se je ustanovil poseben odsek za slepce, ki bo skrbel za to, da se slepci priuče kakemu primernemu delu, s katerim bi si deloma služili kruha, deloma si krajšali dolgčas. Sedaj se izobrazuje v tem kuratoriju 20 slepih vojakov. Ker pa jih je po deželi še mnogo raztresenih, se prosijo, da jih domači pošljejo v ta zavod, kjer imajo priliko čemur se priučiti.

Umobolne iz štajerske, Koroške in Primorske, pripeljejo sprejemalci večinoma neposredno v deželno blaznico na Studenec, in sicer največkrat brez potrebnih dokumentov. To postopanje ni pravilno in zavod bi v smislu predpisov bolnika lahko odklonil. V pojasnilo bodi občinstvu povedano, da je treba vse bolnike, toraj tudi umobolne, zglasiti najprej v sprejemnem uradu deželne bolnice v Ljubljani; za sprejem umobolnih v deželno blaznico pa je poleg tega še potreben zdravniško spričevalo od uradnega zdravnika ali pa od onega,

ki je bolnika zdravil. — Vodstvo deželnih dobrodelnih zavodov: Dr. Doisak m. p.

— risava v Ameriko. Cenzura za pisma v Svcico je popravljena ter lahko sedaj naši rojaki Jugoslavije svojcem v Ameriki brez ovir pišejo. Pisma naj se zaprta, ako mogoče v rekomandiranih ali ekspresnih pismih pošiljajo na našega rojaka gospoda Albina Kunca, Basel, Centralbahnstrasse 21, Schweiz. Vsakemu pismu je priložiti za poštnino in stroške 3 K (tri krone) v bankovcih ter natančen naslov v Ameriki. Pisma pridejo gotovo in hitro v roke naslovnika. Na drug način ni sedaj mogoče odposlati pisem v Ameriko.

Jugoslovanski poslanik v Pragi je postal Ivan Hribar, bivši ljubljanski župan.

Narodni davek. Župnik Jak. Aljaž je naoral med svojimi župljani na Dovjem 1000 kron narounege davka. Od tega je postal 500 kron Narodni vladi SHS, 500 kron pa za siročad. —

160 primorskih sirot, in sicer 100 dečkov in 60 deklic v starosti od 3 do 14 let pride tekom meseca januarja v Ljubljano. Družine, ki bi sprejele o.roke, ali za svoje, ali le včasno oskrbo, naj pošljejo svoje naslove na »Poverjenstvo za socialno oskrbo« v Ljubljani 40.000 brezposelnih delavcev je sedaj v Trstu. Laški ujetniki, ki jih Italijani ne pustijo v domovino, umirajo lakote; vsak dan jih umre 15 do 20.

Latvina. Trgovcu Francetu Knific b Hraš pri Smedniku je bil ukraden na Primorskem pri Kranju velik zavitek božičnih razglednic in 7 britov zavitek rožnih vencev. — Tatovi, ki so znani, prejmejo zaslužno plačilo. Najseoglasnejša rokopisana vjunačno prošim tisto gospo, kateri sem pri vožnji iz Ljubljane na Dolenjsko dne 14. dec. 1918 na postaji Grosuplje izročila zavoj (v njem je bil damski kloous, zimska najja in solcnik ter denarja 5000 K), naj svoje ime naznani podpisani. Dobi veliko nagrado. Pridem sama po svoje blago — Jožeta Goluf, Zubina 23, p. št. Vid pri Zatičini.

Kdor ve, da je Mandelj Jožef, prideljen k »Scheinwierterkomp. 7«, voj. pošta 427, dne 27. okt. 1918 res padel pri umiku bivše avstrijske armade, naj sporoči očetu: Francetu Mandelju, Kal, p. št. Vid pri Zatičini.

Prosi se tisti iz Kusije vrnivši se posestnik iz okolice Kranja, ki je minuli teden v neki gostini v Kranju pripovedoval Urbančku iz Zabcne, da je ob odhodu iz Rusije videl Jožeta Košir, »mlinarja pod mostom« iz Škofje Loke, da takoj naznani po dopisnici svoj naslov Ivani Košir, mlin v Škofji Loki, ali se pa osebno proti povrnitvi vseh stroškov istotam oglasi.

Prošnja. Komu izmed vračajočih se ujetnikov je kaj znano o četovodju Vincencu Levsteku, ki je služil pri 27. črnovojniškem polku, III. stotnija in se pogrša od dne 13. avgusta 1916. leta iz bojev pri Stanislavovu (Galicija). — Kdor bi kaj o njem vedel, se lepo prosi, da bi to proti povračilu sporočil njegovi ženi Tereziji Levstek, Bajer 35, pošta Stari trg, Rakek, Notranjsko.

Postrezite! Kdo izmed vračajočih se iz ruskega ujetništva bi kaj vedel o dijaku filozofije Francu Možina, ki je služil pri tirolskem polku št. 36 in je prišel v ujetništvo 20. oktobra leta 1914. Bil je zadnji čas v Sibiriji Tara, Tobolska gubernija. Prijazno obvestilo naj se pošlje njegovemu očetu Janezu Možina, Dob št. 29, pošta Pliberk.

Cerkvene vesti.

Umrli župniki. V St. Rupertu na Dolenjskem je umrl 22. decembra l. l. ondatni župnik in duhovni svetnik Janez Mervec v 73. letu starosti. V St. Rupertu je služboval 26 let. — Na Brezjah je umrl duhovni svetnik in vpokojeni župnik Ivan Berlic v 77. letu starosti. — V Pojanah pri Ribnici je 22. decembra l. l. umrl župnik Ivan Lavrenčič, star 50 let. — V Leonišču v Ljubljani je umrl župnik iz Peč Jožef Žagar, star 53 let. N. v m. p. l.

Slovenski jezuitje v Jugoslaviji. Dosedaj so bili ljubljanski oo. jezuitje podrejeni nemški provinciji. Sedaj je na jezuitski general v Rimu o. Vladimir Ledochowski

saredil iz vseh jugoslovanskih samostanov samostojno provinco.

Zgled našim vojakom in častnikom. Na sveti dan je bilo pri škofovi maši do 20 pravoslavni srbskih častnikov s svojim generalom. Vedli so se nad vse vzorno ter celo darovali v cerkvene namene.

Castai član občine Prečna je postal ljubljanski knezoškoof dr. A. B. Jeglič.

Iz naših društev.

Št. Jakobski »Orel« v Ljubljani vlijudo vabi k igri »Domen«, katero uprizori na Novega leta dan ob 6. uri zvečer v »Ljudskem domu«.

Katol. društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhniki, ima dne 1. januarja 1919 ob 3. uri popoldne v Društvenem domu svoj 26. ti redni občni zbor. Vsi redni in podporni člani se vlijudo vabijo, da se istega popoldne udeležijo.

Kat. slov. izobraževalno društvo na Homcu priredi v nedeljo 5. januarja 1919 veselico z vspeodom: 1. Petje; Dr. Fr. Kimovec. Venček slov. narodnih pesmi. 2. Igra: Dr. Krek. »Tri sestre«. 3. Igra: »Naravni način zdravljenja«, burka v enem dejanju. Začetek po popoldanski službi božji. — Predpodaaja vstopnic v meznariji.

Razne vesti.

Ministrske plače na Češkem. Predsednik Čehoslovaške republike bo dobival milijon kron na leto, ministrski predsednik 70.000 kron, ministri pa po 60.000 kron.

Naš koledar so vpeljali v Srbiji. Dosedaj so imeli pravoslavni koledar 14 dni za nam.

Avstrijsko tiranstvo. Vojno sodišče je tekom štirih vojnih let obsodilo 11.400 ljudi na smrt, od teh je bilo pomiloščenih 3800 — šele po smrti.

Nemški cesar in cesarica sta celo nevarno obolela.

Boljševištvu v Rusiji vedno huje divja in razdira vsako redno življenje. Tovarne so opustošene in razdejane, povsod vlada strahna podkupljivost. V Petrogradu stane liter mleka 50 rubljev (krog 180 kron), surovo maslo 150 rubljev kg, ravno tako sladkor. Vsi meščani so izključeni od javnih kuhinj in jih na tisoče umrje ali znori vsled lakote. Nekdanji kralj časopisov Propser se je v bolnišnici zastropil, ker ni imel kaj jesti. Člane bivše carske rodbine so menda prisilili, skočiti v prepad, od koder še niso dobili trupel.

Španska bolezen v Ameriki silno razsaja. Od 15. septembra je umrlo v Združenih državah 350.000 civilistov in 20.000 vojakov.

Dopisi.

Iz Stražišča pri Kranju. Na brzozjavni pozdrav povodom praznovanja ujedinenja vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov dne 15. grudnia 1918, je dobilo prostov. gasilno društvo sledeč brzozjavni odgovor: »Beograd. Njeja Veličanstvo kralj Peter in njegovo kraljevsko Visočanstvo regent prestolonaslednik Aleksander izrekata za prelepi pozdrav povodom praznika našega ujedinenja svojo prisrčno zahvalo ter se čutita eno s celim narodom, ki se veseli ujedinenja slobodne Jugoslavije. Po najvišjem nalogu — šef dvorne pisarne Balugdijc.

V Lomu je 20. decembra po noči uničil ogenj gornji del hiše posestnika Franca Meglič, p. d. Hariža. Zgorelo je veliko obleke, denarja in hišne oprave. Kako je ogenj nastal, je neznan. Pred dvema mesecema je umrla mlademu gospodarju žena za špansko boleznijo in se niti požreba ni mogel udeležiti, ker je bil še pri vojakih. — V Lomu dobimo električno razsvetljavo. Baron Born in oskrbnik Bornove graščine g. Sonnlichler bosta kot naša občinska odbornika vse storila in potrebno ukrenila, da se naprava čimpreje izvrši.

Koprivnik v Bohinju. Dne 8. januarja 1919 bo stoletnica smrti Val. Vodnika, prvega slo-

venskega pesnika. Ker je bil pri nas prvi župnik, bomo skušali proslaviti po svojih močeh 100 letnico njegove smrti prvo nedeljo po Sv. Treh kraljih. Podrobni spored slavnosti priobčimo v prihodnji številki. Pripravlja se ljudska igra »Nova fara na Koprivniku« in še marsikaj. Prihodnjije več.

Vrhrebnje pri Trebnjem. Dne 22. decembra smo imeli tu na tem prijaznem hribčku blagoslovljenje novih zvonov. Slavnost se je lepo izvršila; zvonovi so prav lepo peli. Cerkev je bila vsa okinčana. Zvonovi imajo res prav krasen glas, tako da smo vsi zadovoljni z njimi. Popoldne se je vršila tudi posvetitev presv. Srcu Jezusovemu. Upajmo, da bo v bodoče nam lepše sonce sijalo kot do sedaj.

Kočevski okraj. V Kočevjuse gode kar naprej spremembe. Glavar Oton Merh je odšel; malokdo je žaloval za njim. Na njegovo mesto je prišel Slovenec dr. Franc Ogrin. Upajmo, da bo novi glavar bolj upošteval ljudstvo kot posameznika in bolj gledal na življenjske razmere, česar prejšnji glavar ni znal. Za spremembo na glavarjevem stolu smo hvaležni Narodni vladi in res pravemu ljudskemu poslancu g. Škulju. Vodja okr. sodišča je šel, na njegovo mesto je stopil Slovenec. Nemški šol. nadzornik se je poslovil, njegov delokrog je prevzel nadzornik Novak. Tudi pri davkarji so nove spremembe. Tako je prav!

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3 $\frac{1}{4}$ % brez kakega odbitka.

• Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gospodarski del.

Poživimo „Kmetске zveze“!

Jugoslavija bo po ogromni večini prebivalstva kmetска država. Kmetje bodo po svojem številu v ogromni večini. Vsi stanovi v Jugoslaviji si že izdelajeje načrte za svoje bodoče stancovsko in politično delo. Delavci se združujejo v svojih delavskih strokovnih društvih in imajo že pripravljene razne načrte zakonov, ki naj jih sprejme naša država v njihovo varstvo. Ravno tako delajo obrtniki in drugi stanovi. Ali naj kmetje stoji ob strani in naj čakajo, da jih drugi stanovi prehitte in morda na njih škodo?

Kmetске koristi morajo priti v novi državi do prav posebnega izraza. Kmetски stan mora zavzeti v Jugoslaviji prostor, ki mu gre po njegovem številu, po njegovi davčni moči in po njegovem splošnem pomenu za državo. Industrija in obrt sta v Jugoslaviji še na zelo nizki stopinji. Kar imamo industrije, je po veliki večini last tujcev. Naš kmet bo vsaj v prvem času še vedno navezan na tujo industrijo.

Ako hočemo, da bo Jugoslavija obračala posebno pozornost na nas kmete, se moramo brigati za to sami. Združiti se moramo v močeno politično kmetско zvezo, ki bo zastopala naše koristi. Poživimo naše »Kmetске zveze«, ki so pred vojsko tako lepo delovale in nam v mnogih stvareh zelo koristile. Pomislimo samo, da bo treba v Jugoslaviji popolnoma novih postav. V starih avstrijskih, pa tudi deželnih postavah je bilo precej dobrih stvari

poleg velike množice slabih, ki so bile naravnost v škodo kmetu, ali pa so bile navidez prav lepe, v življenju pa so se izkazale kot škodljive. Kar je dobro, ohranimo si kot podlago novih postav, slabo pa vzmimo v roke in nadomestimo z dobrimi in koristnimi stvarmi. Pomisliti moramo tudi, da so kmetске razmere med slovenskimi kmeti drugačne, kot med hrvaškimi in srbskimi kmeti. Zato ni naravnost pravi podrobne zakon, ki bi bil za celo Jugoslavijo enak. Osnovni zakon naj bo glavnih potezah enak za celo Jugoslavijo, glede podrobnosti pa naj se kmetom dopusti samovlada (avtonomija). Polaga naj se večja važnost na kmetijske družbe, ki naj se proučujejo tako, da bodo kmetom nudile pravičnem več praktičnega pouka in naj bodo nekaka kmetска borza.

Treba bo lovskega zakona, posebno še zato, ker se naš deželni zakon precej razločuje od onega na Hrvaškem. Kmetje moramo v tem oziru zahtevati na svojem posestvu popolno lovsko prostost.

Cestni zakon je bil doslej kranjski najboljši izmed vseh deželnih zakonov v bivših avstrijskih kronovinah. Glejmo, da ga ohranimo in izpopolnimo v toliko, da ne bo treba za vsako stezo toliko prošnji in potov.

Vodni zakon bo privediti tako, da bomo kmetje dobili glavne pravice pri vodah v bližini naših kmetских domov in da bomo imeli kmetje prve koristi od naših domačih vodnih sil. Tehnika na polju elektrike silno hitro napreduje, in morda ni daleč več čas, ko bomo elektriko rabili tudi za obdelovanje polja in ne samo za luč. Kje naj potem iščemo sil, ki nam bodo proizvajale elektriko? V tej stvari je uredništvo drugega mnenja. Manjše kmetске elektrarne bi bile za kmeta vsako predrage naprave, ki bi se nikakor ne rentirale. Pač pa bi bile na mestu velike deželne elektrarne, ki brez hibe funkcionirajo in bi kmet za malo ceno imel vedno dovolj električnega toka na razpolago.)

Silno veliko gozdov in pašnikov, ki so bili doslej last cesarskih, naj bi prešli v narodno last. Kmetje moramo gledati predvsem na to, da tu ne bomo prikrajšani. Skrbeti bomo morali, da se vsi rodovitni kraji v nižinah in ravninah preurede v njive za poljske sadeže, pašniki pa naj se izboljšajo, da ne bo trpela pri tem naša živinoreja. Tudi ne gre, da bi se gozdovi v višavah prodali v izsekavanje raznim špekulantom, katerim gre pred vsem za dobiček, za denar, nam pa bi ostale goličave in skale, ki bi bile prava podlaga za nove hudournike.

Država naj prevzame v svoje roke zavarovanje zoper požarne škode in vremenske poškodbe poljskih in gozdnih pridelkov. Zavarovanje naj bi bilo prisilno in naj bi se zavarovalnina plačevala z davki vred. Na ta način bi bilo mogoče znižati zavarovalne premije, preprečilo bi se pa tudi, da bi razne tuje zavarovalnice vsako leto ne pobasale toliko milijonov ljudskega denarja in ga odnesle čez mejo.

Vojska nam je popolnoma uničila živinoreje in skoro povsod bo treba pričeti čisto z novega. Tu bo morala država krepko poseči v svoje blagajne in nam pomagati. Presrbeti nam bo morala plemensko živino in prešiče. Vojska je uničila mnogo naših domov in hlevov ali pa so silno potrebni popravila. Gledati bo treba za cenen denar na posode, da se vse te ali obnovi ali pa popravi. Tu bo treba izvežbanih ljudi, ki bodo napravili moderne in praktične načrte za naše domove in hleve, da se ne bo delalo po stari navadi, ampak vse tako, da bo za nas pravno in koristno.

Vinoreja je skoro popolnoma uničena vsled velikega pomanjkanja delovnih moči, modre galice in ževpla med vojsko. Tudi tu bo treba pomoči ali pa pametnega in strokovnjakega sveta, ali bi ne kazalo morda kake parcele rajši izpremeniti v njivo ali travnik.

Občinske uprave so bile po kranjskem deželnem zakonu še precej dobre. Izpremeniti bi bile le v toliko, da bi imele več oblasti in moči. Župan in občinski odbor naj dobijo več samostojnosti in moči, da ne bodo odgovorni prav za vsako malenkost žandarjem in drugim gosposkam. Tudi imajo po avstrijskih postavah župani doslej precej, da ne re-

čemo vse preveč takega posla, ki jih prav nič ne briga, ampak je samo petuha gospodom v naših pisarnah. To naj se odpravi in občinski odbor z županom na čelu naj gleda bolj na gospodarski procvit občine. Izjave občinskega odbora in župana pa naj bodo v kmetijskih zadevah pred gosposko vedno odločilne.

Kmetje sme imeli na naših posestvih vsled vojske posebno ogromno škodo. Uničili so nam zelo veliko bivši avstrijski vojaki, ki so bili od časa do časa skoro v vseh vaseh nastanjeni. Naše njive in travniki so zane-marjeni, gozdi neiztrebljeni vsled pomanjkaje delovnih moči. Zdaj bo treba pričeti znova z delom. Kako naj zmoremo to vse sami, ako nam država ne bo pomagala.

Kmetijski stan se je v tej veliki svetovni vojni izkazal kot glavna opora v državi. Kaj koristijo vsi kanoni in puške ako pa vojaki in drugi ljudje nimajo kaj jesti? Ali bo to naša Jugoslavija sedaj upoštevala, da je zadovoljno in srečno kmetstvo ljudstvo poleg delavcev podlaga srečni državi?

To so vprašanja, ki morajo biti zdaj glavna skrb vsakega kmeta. Zato pa je neobhodno potrebno, da se kmetje združimo v »Kmetijske zveze« in ta vprašanja razmotrivamo in potem to kar je dobro za nas, po svojih zastopniških zahtevamo. V. L. S. je naša edina slovenska stranka, ki resno zastopa kmetijske koristi. »Kmetijske zveze« na naj bodo njene podružnice. Možje, kmetje vrnimo in zbudimo naše »Kmetijske zveze« k novemu, za nas koristnemu delu! Začetek drugega leta bodi posvečen temu delu!

Za našo obrt.

Vazna vprašanja se nam porajajo v naši novi skupni domovini Jugoslaviji. Med temi je brez dvoma jako važno vprašanje kako bo v bodoče pri nas z obrtjo.

Pogled v zadnja leta pred vojno nam o njej ne nudi posebno razveseljive slike. Že so se oglašali preroki, ki so ji napovedovali skorajšo smrt. Ni čudo, da je ta ali oni sam zdvojlil nad bodočnostjo svojega stanu ob pogledu na razvaline nekdanjega cvetočega rokodelstva, ki jih je povzročila nevaroma nastopivša svetovna vojska. S kruto roko je poregla v delavnice. Obrtnik je najbolj čutil, kako so se skrčile zaloge surovin, ki jih je vojska požirala v velikem. Ključavničar ni dobil železa, čevljar usnja, krojač blaga a obleko in najpotrebnejšega sukanca. Vojsk je pobrala iz njegovih delavnic domala vse delavne moči, ki so ginile na bojnih poljih. Ob vsakem prebiranju se je izpraznila delavnica in marsikje je moral tudi mojster sam purtiti žago, spilo, kladivo in prijeti za puško. Ostali so vajenci, pa brez pravega učitelja in tudi ljudi brez potrebnega nadzorstva. Obrtne šole, središče rokodelčeve izobrazbe, je zasedlo vojaštvo.

Pridružil se je pa še večje zlo: pomanjkanje obrtnege naraščanja. Obupne prehranjevalne razmere v mestih so ga še povečale. Obrtniku, ki je sam komaj dihal, ni bilo mogoče nositi skrbi za prehrano vajencev, ki bi jih potreboval v svoji delavnici. Militaristični držani ustroj je z mogočno silo vlekel komaj šoli odrasle dečke v tovarne, k železnici, na cesto in jih naredil za vse njih življenje.

Možje, ki so videli, kolika škoda bo, ako se podere tako mogočen steber srednjega stanu, ki je v resnici prava moč narodova, so že pred vojno mislili na to, kako bi se odpomoglo pomanjkanju obrtnege naraščanja. Ustanovilo se je v Ljubljani Društvo za varstvo vajencev, ki je sklenilo sezidati v Ljubljani zavod, ki bi

skrbel za 200—300 vajencev. Toda vojska, ki je uničila toliko lepili načrtov, je prekrizala začasno tudi tega, vendar pa je društvo uvidevajoč živo potrebo po od pomoči vključil težkim razmeram skupno z Zavodom za pospeševanje obrti na Kranjskem in s pomočjo kn. šk. ordinariata v Ljubljani ustanovilo v Ljubljani provizoričen Vajeniški dom, v katerem se skrbi za nadzorstvo in celotno vzgojo obrtnih vajencev.

Posledice strašne vojne se bodo morda najbolj kazale na mladini. Splošna posirovelost, javno zapeljevanje, malovredne tovarišije, pomanjkanje dobre vzgoje in verskega kakor tudi strokovnega pouka odujuje mladino Bogu in Cerkvi. S tem gneva veselje do dela in pouka, širi se brezdelnost, dočim se večja pomanjkanje dobro izučeni pomočnikov in izurjenih mojstrov in tako hiti stan, ki bi bil lahko trdna podlaga narodne sreče, propadu nasproti. — Temu pretečemu zlu odpomoči je namen, ki ga je imelo zgoraj omenjeno društvo z ustanovitvijo Vajeniškega doma v Ljubljani.

Vojna je minila; v nov težko pričakovan čas stopamo. Ali naj ne bo ta doba tudi doba povzdige naše obrti? Smelo smemo pričakovati, da se bo v novi mladi državi, ki še ni vprežena pod jarem velekapitalistični industriji, modernim razmeram prilagodeno in dobro organizirano obrtništvo znova pomladilo in vse lepše uspevalo. Zato slovenski starši, ne silite otrok v tovarne, na cesto, ali v šolo, ako morda čutijo veselje do obrti. Ne strašite se žrtev, ki jih morda morate doorinesti skozi troje ali četvero let, da se sin izuči v dobrega pomagača in v samostojnega mojstra.

V Vajeniškem domu v Ljubljani, kjer je za vajence preskrbljeno z dobro vzgojo in najpotrebnejšim strokovnim poukom, ki ga zlasti sedaj ob pomanjkanju obrtnih šol isti posebno pogrešajo, je prostih še nekaj mest za vajence. ki bi se pod njegovim okriljem pri dobrih mojstrih izučili obrti. Prošnje je naslavljati na »Društvo za varstvo vajencev« v Ljubljani, Komenškega ulica 12. Društvo samo pa priporočamo v podporo vsem prijateljem naše mladine.

Gospodarska obvestila.

ŠTETJE IN KLASIFIKACIJA KONJ.

Po razsulu avstro-ogrške armade se je številno konj in vozil v naših krajih izredno pomnožilo. Potrebno je, da se dobi pregled čez te konje in vozove in da se dožene upravičenost sedanje posesti. Treba je tudi ugotoviti potrebo naše jugoslovanske armade.

V to svrhu je Narodna vlada ukazala splošno štetje oziroma klasifikacijo konj in vozov na sledeči način:

- 1) splošno štetje vseh, v slovenskih pokrajinah se nahajajočih konj in vozil;
- 2) popis vseh konj, ki so bili do 1. novembra 1918 last avstro-ogrške armade, ali pa last osebe, ki so spadale k tej armadi.

To se zgodi na ta način, kakor se je to svoječasnno vršilo pri seznamih, ki jih je sestavljala občina v svrhu klasifikacije konj in štetja vozil. Pri vsaki osebi se ima natančno ugotoviti, na kak način je prišla v posest konja.

Te sezname ima občina sestaviti v dveh izvodih, od katerih enega določa na »Vojaške evidenco konj v Ljubljani« Nešakova vojašnica, drugi pa ostane pri občini in se nadalje dopolnjuje.

Pri klasifikaciji, ki se vrši v dotičnem okraju, naj prinese občinski zastopnik ta sezname s seboj. Poleg tega se mora vpisati v te sezname tudi take osebe, ki so konje prodale komisijam pa bodo preiskala, v koliko je imel dotični pravice do tega.

Ti sezname morajo dospeti na vsak način najkasneje do 15. januarja 1919 na »Vojaške evidenco konj«; okrajna glavarstva so odgovorna, da se ta rok nikakor ne prekorači.

3) vsa poveljstva in druge oblasti, ki se proti potrdilu ozir. reverzu oddajale erarične konje, imajo tozadevne sezname in prepise potrdil čimprej vposlati »Vojaški evidenci konj«.

Doba in začetek klasifikacije, kakor tudi vse pravice in dolžnosti te komisije se bodo pravočasno razglasile. O tem se obvestijo vsa okrajna glavarstva, občine, orožniške postaje in štacijska poveljstva.

Dva kmetijska tečaja za vojne invalide. Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu priredi za invalide en sadjaršč in en vinarški tečaj, ki bodeja trajala od 15. februarja do 15. oktobra 1919. Tečaja imata namen, usposobiti invalide za praktične sadjarske in viničarske pomočnike. Tečaja sta brezplačna in se prirediti s podporo delne komisije za preskrbo vračajočih se vojakov. V vsak tečaj se sprejme po 6 invalidov. Prošnje za sprejem v en ali drugi tečaj je predložiti ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu najkasneje do 15. januarja 1919. Prošnji se priložiti domovnico oziroma kristal list, v prošnji sami je navesti način telesne poškodbe oziroma pohabjenosti.

Terjatve napram bivši avstro-ogrski vojni mornarici. Tvrdke, ki ima o terjatve napram bivši avstro-ogrski vojni mornarici, dobe glede prijav takih terjatve v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani zelo važna navodila.

Odgovori.

Marija Z. z D. Vaše vprašanje bi bilo brezuspešno, ker »Domoljuba« še ne moremo pošiljati v Ameriko in se tudi Amerikanci še ne vračajo v domovino. Prijavite svoje vprašanje, kadar se vrnejo redne razmere.

Za naše gospodinje.

OSKREOVANJE IN KRMLJENJE MOLŽNE ŽIVINE.

Red v krmljenju, zdrava redilna krma in pravočasno napajanje živine ima velik vpliv na množino, sestavo in zdravje mleka. Nerodno krmljenje pokvarjena krma povzroča nerodno tvorjenje mleka. Slaba pokvarjena krma daje mleku slab okus in grenkoba, vodena krma pa vodeno mleko. Krmljenje ali krtačenje živine med molžo ni za priporočati, ker se vzdiguje prah in pada v mleko. Tudi kidati goaj med molžo ni priporočljivo. Vsa dela v hlevu je opraviti pred ali po molži. Le dobre oskrbovane krave so zdrave in dajejo zdrave mleko. Zanimarjenje molžne živine in površnost pri oskrbovanju kvari zdravje in okus mleka.

Snaga.

Mleko bo ostalo nepokvarjeno le tedaj, ako se pazi, da je hlev živina, posoda, shramba in tudi oseba ki ima opraviti z mlekom, vedno snažna. Nikakor ne zadostuje snažen hlev, živina pa stoji v blatu. Skrb za suho nastilje je važna zadeva v mlekarstvu. Pred molžo naj se kravi vime temeljito osnaži, da ne pada nesnaga med molžo v mleko. Zelo nesnaženo vime je treba očistiti z vodo in zbristati s suho snažno cunjico. Oseba naj ima pri molži snažne roke in istotako predpasnik. Posoda, v katero se molže, naj se pred uporabo očisti.

Največja pazljivost in snaga je pač pri molži potrebna. Pri molži pride največ nesnage v mlako. Prve kaplje mleka naj se pomolzejo na tla. To mleko je pokvarjeno, ker je lahko nekaj nesnage prišlo v sesci.

Cejenje mleka

akoj po molži na cedilo z gosto mrežo in vatnim vložkom je priporočati. Vsa nesnaga v mleku se tako hitro odstrani in se ne more raztopiti in torej nima škodljivega vpliva na mleko. S cejenjem odlašati ali celo čakati, da je vse dolo v hlevu opravljeno, je nezmisljeno. Ta čas se nesnaga v mleku razredči in dostikrat ne more iz mleka več ločiti. V mleku je tudi dosti malih mušic, dostikrat pa padajo tudi večje muhe v mleko. To je nujno zabraniti z dobrim cedilom. V novejšem času se vporablja higijenični molznjaki. Ti imajo vdelana že na pokrovih cedila ali sita, da nesnaga sploh ne pride v mleko. Te molznjake imenujemo higijenične in jih je zelo priporočati. Pripomniti je še, naj se cejenje vrši zunaj hleva, na hladnem prostoru. Po cejenju naj se mleko hladi v mrzli vodi še bolje z ledom, ako je na razpolago. Hlajenje ima namen omejiti razvoj škodljivih glivic. Te se v mleku jako hitro množijo, zlasti pri mleku takoj po molži. Mleko ohlajeno od 35 do 15 stopinj Celzija se ohrani dalje časa nepokvarjeno, ker se mlečne glivice ne morejo tako hitro razvijati.

Shranjevanje mleka.

Latvice in golide je pred uporabo temeljito snažiti. Nikakor se ne sme nalivati v latvice mleko, iz katerih se je ravnokar mleko izlilo. Te latvice je poprej dobro pomiti tako, da se odstranijo vsi ostanki od mleka. Opozarja se zlasti na snaženje vrčev, v katerih se donaja mleko v mlekarne. Za shranjevanje mleka je priporočati železno pocinjeno posodo. Steklena posoda se lahko snažna ohrani, vendar se rada ubije. Lončena posoda je slaba, ker jo mlečna kislina prehitro razje, tam pa se nabira nesnaga, ki kvari mleko.

Mlečne shrambe naj bodo hladne, svetle in zračne, tla naj bodo betonirana, da se lahko snažijo. Kjer je vodovod na razpolago, se priporoča v mlečne shrambe napeljati vodo, v kateri se mleko lahko hladi, s tem, da se postavlja v bazen, ako je več mleka, se lahko nabavi tudi hladilnik. Okna naj bodo zamrežena, da ne pridejo muhe v mlečno shrambo. Zrak naj dohaja v shrambo na tak način skozi ventilacije, da ne prihaja tudi prah vmes.

Zgoraj navedenih navodil naj se poslušajo gospodinjice oziroma skrbijo, da se te upoštevajo od oseb, ki imajo posredno ali neposredno z mlekom opraviti. Vse napake in nepravilnosti pri mleku bodo izginile, konec bodo tudi vse jeze in prepiru po mlekarneh in v mestih radi pokvarjenega mleka. Obenem pa se bodo pospeševalo zdravje odrasle mladine, zlasti pa malih otročičev. Mleko je zanje neizpolnjava hrana, za njih zdravje in razvoj nujno potrebna. Skrbite, da bodo uživali otroci zdravo mleko. To dosežete le z izpolnjevanjem navedenih navodil.

Češka česnova juha. Skuhan krompir olup in razreži na kocke, posušen ali več dni stari kruh razreži na tanke rezine, zmešaj s krompirjem, naloži v globoke krožnike in deni vmes zmečkane česna, na vsak krožnik en strok. Na slanem kropu razpusti malo surovega masla in prevre malo kumine in majarona in zlij vrelo na krožnik. Pravijo, da krepki ta juha zelodec in prežene zlatenico, zato je prav primerena za večerjo, za kar je na Češkem marsikje v navadi.

Saska sirova juha. Osminko sira kuhaj na litru vode, precedi skozi sito, deni v precedek 30 gramov surovega masla in prevre še enkrat, vtepi 2 jajci in zlij na opečene kocke koruznega kruha.

Klobasice. Namочи polenovko in skuha, razdri in razseči meso, zgneti ravno toliko kuhane ali pečene krompirja in zmešaj z ribo. Malo peteršilja in masla vmešaj, naredi male klobasice, pavaljaj v moki in opeci. Namesto polenovke se vzame lahko vsaka druga riba.

Z oljem. Skuhaj in razreži polenovko, zmešaj v skodelici paradiznik, olja in kisa malo čebule, soli in popra, polji riba in vmešaj še par gorkih krompirjev.

Izobrazbi.

Marsikaj.

IV.

Možje in fantje!

Dosti krajev ste pregledali v teku štirih let. Prehodili ste malodane celo Evropo, nekateri širne planjave azijske... Videli in poskusili ste več, kakor je kdaj v mladostnih sanjah hrepenela vaša duša.

Pa mi povejte, možje in fantje, ali ste kje videli tako lep kosček sveta, kakor je zemlja slovenska s svojimi ličnimi cerkvicami!

Slovensko ljudstvo je marsikje znano kot verno, boguvidno ljudstvo. Zato je tudi vojne križe tako mirno in vdano prenašalo.

Ali bo ostala živa vera naša narodna last tudi v Jugoslaviji?

Možje in fantje! Marsikaj ste prestali. Tudi vaša vera je trpela trde poskušnje, vaše zaupanje je šlo velikokrat v ogenj. Hude boje sem bojeval, vero sem ohranil, bi dejal lahko marsikdo s sv. Pavlom.

slaviji! Potem bo pri nas lepo, kakor nikjer na svetu...

V.

Zadnja vojska! Odsedaj naprej ne bo več vojske. Tako se govori in piše po časopisih.

V istem časopisu in skoro na isti strani pa zopet beremo: Iz strateških ozirov je potrebno, da gre meja po teh in teh krajih, po teh in teh gorah... To se pravi to domače: Za slučaj prihodnje vojske je to in to potrebno.

Zadnja vojska in strateški oziromi: kako gre to skupaj. Če ne bo več vojske, čemu so strateški oziromi, če ne bo pa še vojska, čemu pravijo, da je to zadnja vojska!

VI.

Na sv. Očeta smo pa čisto pozabili. To ni prav. Tudi sicer se Bog in božja previdnost silno malo, premalo poudarja. Vse se godi in govori samo v imenu človečanstva.

Bodimo bolj katoličani. Sv. Očeta in njegovega dela za mir, njegovih molitev in prošnja pri Bogu, pri vladarjih in pri ljudeh nikar ne pozabimo.

Iz Vatikana je izšel prvi klic za mir. Vsi drugi, ki jih danes kujemo v zvezde, so se pozneje oglašili, so čakali na razne ugodnosti, so se izgovarjali na vse mogoče načine.

Sv. Oče ni kriv, da ga svet ni poslušal. Krivi so drugi, krivo je brezverstvo, framasonstvo, ki hoče Cerkev uničiti.

Katoličani, ne pozabite! Sv. Oče je prvi povzdignil svoj glas za mir. To je bilo še takrat, ko je bil klic po miru veleizdajalstvo, takrat, ko so avstrijske vlade prepovedovale molitve in prošnje za zmago in mir, ko je koroska deželna vlada duhovnikom prepovedala pri sv. maši moliti za mir...

VII.

Pisali so že, kakšne naj bi bile pošne znamke v novi državi: nosile naj bi na sebi spomine na našo sužnost, na naše zatiranje.

Čemu?

Preteklost pozabimo. Živi naj v knjigah, v zgodovini v povestih, v upravi nove države preteklosti ni treba.

Dajmo na naše pisemske znamke grbe naših večjih mest: Ljubljane, Zagreba, Sarajeva, Beograda i. dr.

Ali: Znamte naj nosijo znamenitejše kraje naše domovine.

Ali: Narodna nosa posamnih narodov naj bo označena s slikah pisemskih znamk.

Tako imamo načrt za trojno izdajo.

Le preteklosti ne...

VIII.

Brali smo, kaj govori Prezvizišeni o plesu. Povejmo še nekaj o plesu z narodnega stališča.

»Štajerš, šotiš, zimšrit, povštertanc, polka, kadrita, bal.« Kaj nam ta imena govore? Nekaj smrdi po Nemcih, nekaj pa po Italijanih. Sploh od tujih narodov poberejo to, kar imajo slabega. Nemška čelja je zrna že v pregovorih, italijansko kletev je slišal tudi že cel

svet. Ples smo pobrali pa od obeh naših največjih prijateljev in zaveznikov.

Jugoslovanski ples je »kolo«. Po imenu ga poznate, drugače pa pri nas...

»Kolo« tudi v moralnem oziru ni tako nevarno kakor to, kar smo pobrali pri tujcih.

Bodi zvest materi!

Piše Jos. Debeljak.

Zvestoba! Velika beseda! Ena onih dragocenih besedi, ki ti zazvene blagodejno v dno tvoje duše. Najsi jo ljudje teptajo čestokrat z nogami, kakor teptajo vse dobro, njenega čistega zvoka in zlatega jedra ji ne morejo vzeti. Zvest materi! Zvest sveti Cerkvi, eni, sveti, katoliški in apostoliški Cerkvi! To nam mora biti temeljno pravilo in vodilna misel za vse življenje, življenjska zvezda, ki ji sledimo tem radostneje, čim lažje jo je najti in čim varnejša in vidikov polnejša je pot. Le eno Cerkev imamo, tam kjer je Peter neomajana skala, tam, kjer je njegov od Kristusa nastavljeni naslednik: Ti si Peter (skala), in na to skalo bom zidal svojo Cerkev, in peklena vrata je ne bodo premagala. »Te besede,« pravi protestantski filozof Schelling, »so odločilne za vse veke za prednost Petrovo med vsemi apostoli in treba je vse zaslepljenosti razprtij in strankarstva, če se jim hoče dati drugačen pomen.«

Pribita resnica je, da je Gospod Jezus Kristus ustanovil vidno, z določenimi oblastmi opremljeno kraljestvo, kateremu je dal sam v enem zgodovinsko najvažnejših trenutkov Cezareje Filipove ime »Cerkev«.

Zato je povsem jasno, da imamo le eno Cerkev. Le eden je Gospod, od katerega izhaja; le ena resnica, ki jo uči; le ena božja milost, ki jo posreduje; le en cilj je, h kateremu naj vodi človeštvo. — Enotna je. — V najvažnejših stvareh ni v njej najti slabosti človeške needinosti. Enotni so vsi v svoji veri, vsi tristo milijoni katoliških kristjanov na zemlji. — Že Luther toži s »silnimi očitki« in z »utripajočim, tresočim srcem« o needinosti, ki je že takrat vladala v protestantizmu, ker je bilo že od vsega spočetka »malodane toliko sekt in veroizpovedovanj, kolikor glav«. Luthrov pomočnik Melancthon obzalaže »neozdravljivo zlo«, »nadlogo in razkole«, »da za objokavanje vsa Loba nima dovolj vode«; in v novejšem času (1915) piše protestantski »Reichsbote« o neprijetni resnici »notranjega razpora evangelijske cerkve«, ki »ne prinaša nikakega poročila blaženstva več«, ker vse, »kar en propovednik pritrdi, drugi zanika«.

Da bi bilo več cerkev, je misel, ki je že iz navedenih razlogov neizpeljiva. Taka misel je prav tako oddaljena prerokbam stare zaveze, kakor Jezusovim prilikam o nebeškem kraljestvu. —

Sveta je Cerkev. Svet je Gospod — torej mora biti tudi njegova Cerkev edino-le Cerkev svetosti. Dasi navezana na ljudi in njihove slabosti, ni nikoli nehala dozorevati bogatih in dragocenih sadov svetosti. To potrjuje med drugimi protestantski filozof Leibnitz, ki pravi: »Edino le v Cerkvi, ki je obdržala ime in značaj katoliške, najdem one nadčloveške zglede junaške

kreposti in notranjega življenja, ki je v njej tako pogosto. —

Katoliška je Cerkev, t. j. vesoljna po času in obsegu. Vesoljna, vseobsežna je bila ljubezen Gospodova — torej mora imeti tudi njegova Cerkev vesoljne, vseobsežne težnje. »Ve vse ste prišle prepozno,« piše že sv. Hilarij († 366) z ozirom na tista veroizpovedovanja, ki so si hotela po krivici pridevati to ime; »prepozno ste vstale, da bi veljale za Cerkev Kristusa«. Eden najkrasnejših in najplodovitejših uspehov te njene bistvene lastnosti je misijonarstvo, t. j. njeno delovanje in prizadevanje, zbrati vsa ljudstva sveta v enem ovčjem hlevu, pod ves svet presegajočo kupolo mističnega sv. Petra. — In končno: ne od začetka šestnajstega stoletja, ne od danes ali včeraj je sveta Cerkev, temveč je apostoliška, to pomeni: »zgrajena na temeljih apostolov«, medtem ko morajo priznati protestantski učenjaki, da se: »sekte pač hočejo zvezati z apostoli, vendar so izgubile za to nit« (Martensen). »Nasledstvo krščanstva je popolnoma nemogoče, ako se hoče preiti katoličanstvo« (Schaff). Edino apostolom je podelil Gospod poslanstvo in svoje oblasti — torej je le možno, da se dviga njegova Cerkev v vsem le na apostoliških temeljih:

Ta znamenja nikakor niso izbrana samovoljno ali poljubno, temveč se opirajo na bistvo božjega Ustanovitelja samega in na lastno notranje bistvo svete Cerkve. Zakaj ena Cerkev mora biti po vsebini njenega razodetja, sveta mora biti po svojem namenu, katoliška z ozirom na njeno prostranost, apostoliška po času.

Ta štiri znamenja pa ima edino le rimsko katoliška Cerkev.

Ako pogledamo še enkrat nazaj na vse bistvene lastnosti naše matere, svete Cerkve, jo vidimo ožarjeno z bleščočim sojem. Vidimo pa tudi čudovito svetlobo, ki razsvetljuje one besede, katere je govoril Gospod apostolu Petru: »Ti si skala, in na to skalo bom zidal svojo Cerkev, in peklerska vrata je ne bodo premagala.«

In res: ako čitamo legendo kateregakoli svetnika, najdemo v njej vzvišene prilike ljubezni do Boga, zaupanja v njegove obljube in pobožnega češčenja. Življenje svetnikov so edini življenjepisi, kjer najdemo neomajano zvestobo do Boga in svete Cerkve tudi v najgrozovitejših bolečinah mučeništva, neskončno požrtvovalnost v službi trpečega človeštva, brezmadežno čistost srca v sredini vse pokvarjenosti in posirovelosti, pa tudi sredi premetene mamljivosti in zapeljivosti. Govore nam o težkih križih, ki so jih nosili pogumno na svojih ramenih do konca življenja, o pomaznem samozatajevanju, o smehljajočem zaničevanju smrti, o zvestem in vdanem vztrajanju v skušnjavah, polnih najtežjih duševnih bojov... Kdo naj zbere vse luči, ki so se užigale na solnčnojasni svetosti katoliške Cerkve!

Kdo bi še dvomil, da je katoliška Cerkev nepremagljiva in edino zveličavna? In auto srečni, resnično srečni tisti, ki ji zvesto služijo početo od rojstva; srečni tisti, ki so se vrnili s pomočjo božjega usmiljenja in njegove milosti nazaj v njeno edino

zveličavno naročje. Mnogo jih je, ki so tudi v naših dneh našli to pot z žrtvami najtežje vrste, z mučeništvom in smrtjo, da so za to zamenjali dragocen biser ene, resnične katoliške vere.

Zato blagor tudi Tebi, če boš mogel reči na dan sodbe za vse veke odločilne besede, da si bil »zvest materi«; zvest eni, sveti, katoliški in apostoliški Cerkvi.

Kaj naj storimo drugega, kakor da se zbiramo krog nje vsi in jo venčamo z lepim in duhtečim cvetjem ljubezni in neomajane zvestobe...

Red v naravi.

Predavanje F. O.

David opeva v 8. psalmu Boga, rekoč: »O Gospod, naš Bog, kako čudovito je tvoje ime na vesoljnem svetu!« Da, res čudovita so pota božje modrosti in vse-mogočnosti. Koliko je reči na svetu, ki si jih ni mogel človek dolgo razložiti do naj-novejših časov, ko so izumili učenjaki nova sredstva za spoznavanje narave. Koliko je pa še vendar reči, ki še zdaj ne vemo o njih, kaj da so pravzaprav. Tako si uč-njaki ubijajo že dolgo glave, kaj da je n. pr. magnetizem, elektrika itd. Stari so si razlagali različne stvari na čudne načine, tako, da se jim mi zdaj smejimo, ko vemo, kako da je res, a oni pa niso imeli takih učiteljev, ki bi jim mogli povedati res-nico. Pomislimo na kratko le to, kako so mislili naši stari pra- in pradedi o svetu. Thales iz Mileta (ok. 600 let pr. K.) je mislil, da je nastalo vse iz vode. In kaj je naša zemlja? Zemlja je, pravi on, velika plošča, ki plava na vodi. In zato ker plava, nikamor ne pade, če se prav včasih malo zagunca kot ladja na morju, kadar pridejo valovi, in to je potres. Še precej brihtno si je mož to razlagal, kaj ne? Kmalu za njim je vstal drug modrijan, ki je rekel, da je nastal svet iz zraka. Pa kako? Le poslušajte! Nekdo — kdo? — je tako hudo pritisnil na zrak, da se je moral strditi in se je izpremenil v zemljo. Ko je pa ta pritisk odnehal, se je seveda zemlja malo nazaj dvignila, a nekaj kot en mehur je šlo pa nazaj v zrak; in to je naše nebo, na katero so zabite zvezde kot žebli v les, da kapice ven gledajo in se svetijo. Bliže res-nici je že prišel grški modrijan Pythagoras (okrog leta 500 pr. K.), ki je učil, da je zemlja okrogla in da plava v zraku. Ti možje in seveda še mnogo drugih so mislili, da je naša zemlja največji svet in da je ona središče vsega. Velik mož v starem veku, Platon, je pa začel slutiti, da ni zemlja središče vsega, ampak sonce in da so zvezde zelo daleč od nas. Toda Ptolemej (okrog 100 let po Kr.) je pa spet starc trobil, da je zemlja središče vsega in da se vrti solnce okoli zemlje. To mnenje je ostalo do 15. stoletja. Kardinal Cues (okrog 1450) je nato prav spoznal, da je naša zemlja zvezda kot so druge zvezde, ki jih vidimo. Šele kanonik Kopernik (ok. 1500) je prav uvidel, da je središče vsega sonce in da se zemlja suče okoli solнца in ne narobe. Toda kdo mu je to verjel, vsi so se mu v obraz smejali. Kajti v sv. pismu beremo, da je zaukazal Jozve solncu, da se naj ustavi, ne pa zemlji; torej se mora solnce vrteti okrog zemlje, ne pa zemlja

okrog solнца. Jozve je seveda tako govoril, kakor se ljudem na videz zdi. In Gafilei (ok. 1600), o katerem sem že govoril pri urah, da je namreč iznašel nihalo, je odgovoril modro na te besede: »Sv. pismo uči samo, kako se gre v nebesa, ne pa, kako gredo nebesa.« Toda dokazati tudi on tega ni mogel, zato mu ni nihče verjel. Šele Kepler, ki je bil okoli leta 1600. profesor v Gradcu, in Newton sta jasno dokazala, da gre res zemlja okrog solнца in sicer od zahoda proti vzhodu. A ne samo naša zemlja, ampak tudi tisoč in tisoč drugih manjših in večjih zvezd in solnce se vrti okoli našega solнца. Vse te svetle pike na nebo so solнца, ki so nekatera celo 100-krat večja kot je naše solnce. Koliko je pa tudi takih zvezd in solnc, ki jih ne moremo videti, ker so predalet! Z dobrim očesom moremo videti na obeh polovicah naše zemlje le komaj 6000 zvezd, a z najboljšim daljnogledom se jih vidi vmes še milijone in milijone, a koliko se jih pa še ne vidi? Kdor to nekoliko premisli in si predstavlja, kako drvenje in vrvenje je nad nami med zvezdami, s koliko hitrostjo se to vse vrti samo okoli sebe in obenem okoli solнца, a se vendar vse vrši v tako lepem redu, da se ne zadene nobena zvezda ob drugo, ker potem bi bilo konec sveta — kdor torej to vse premisli, mora pač vzklkniti s kraljem Davidom v 18. psalmu: »Nebo oznanja božjo slavo in delo njegovih rok oznanuje nebes.«

Toda namen mojega današnjega predavanja ni, da bi premišlevali te nebeske prikazni, ker to nam jasno kliče, da tukaj mora vladati vsemogočna božja roka. Hočem vam pa to drugičkrat povedati natančneje. To so čudeži božje vsemogočnosti v veliki meri, a danes vas hočem opozoriti na nekaj drugega, ki vam kaže ravno isti čudež božje previdnosti bolj v majhni meri, če opazujemo naravo v podrobnosti.

Dandanes je mnogo res učenih ljudi, a koliko je pa tudi takih, ki hočejo biti učeni in se tudi učene kažejo na zunaj, a so le pobeljeni grobovi. Tudi pri nas se dobijo taki, ki hočejo n. pr. o verskih rečeh mnogo več vedeti kot pa oni, ki so štiri leta študirali bogoslovsko znanost v semenišču in morda še kaj več naprej.

Toda ti »gospodi« hočejo biti učeni le na ta način, da bi s svojo »znanostjo« vrgli iz nebes Boga. Dobijo se namreč ljudje, ki trdijo, da je nastalo vse slučajno brez Boga. Vse te nebeske prikazni, ves ta čudežni red nebeskih teles in sploh ves red v naravi je le slučajno tako nastal, nič ni bilo treba Boga, ki bi vse to ustvaril in del v ta krasni red, ki ga opazujemo povsod v naravi. Toda če greš v visoke gore in vidiš tam pri izviru kake vode lesen žleb, po katerem voda teče, ali ne boš rekel, da je ta žleb slučajno nastal, ker so ga črvi tako lepo okroglo snedli in ga je veter sem prinesel ravno pod izvirek vode? Nikakor ne, ampak vsak bo mislil, da tukaj kj blizu biva kak človek, ki je to naredil. Ali tudi takrat nima človek nobenega namena, ampak je kar samo slučajno tako prišlo, da si napravi človek pri hiši močan fundament, da ni streha ravna, ampak da visi, da dene v okna stekla? Odkod je pa vendar to človek dobil v svojo glavo, da tako

dela, ali je to slučajno prišlo v njegove možgane? Toda pogledimo zdaj malo v naravo, če si moremo misliti, da bi to nastalo vse slučajno.

Naša zemlja naj bo slučajno tako oddaljena od solnca kot je res. Zdaj pa pomislimo: če bi bila polovico bližje solnca kot je zdaj, bi bilo pri nas 4krat bolj vroče; in če bi bila še enkrat tako daleč od njega, bi bilo le 1 četrtino tako gorko pri nas kot je zdaj. Kakor je znano, naša zemlja nekoliko visi. Kaj bi pa bilo, če bi popolnoma pokonci stala? V srednjem pasu zemlje bi bila vedno neznozna vročina, na obeh tečajih zemlje pa vedno neznošen mraz. Če bi pa zemlja še bolj visela ali pa celo ležala, bi bil na onem delu zemlje, ki bi bil obrnjen k solncu, vedno dan in poletje, na nasprotni strani pa vedno noč in zima. Torej naša zemlja ne more stati bolj primerno kot stoji, da imamo pravilno dan in noč, pravilne letne čase. In to naj nastane slučajno?

Čudno se morda komu zdi, da je skoro tri četrtine zemeljskega površja pokritega z vodo. Toda to mora biti tako, da izhlapi dosti vode v oblake in da dobijo vse dežele dosti dežja. Pogledimo led! Led je lažji kot voda, zato plava na vodi. Če bi bil težji, bi moral iti na dno; in kadarkoli bi se naredil na vodi let, bi se potopil. Tako bi se nabralo na dnu vode vedno bolj debelo leda, ki bi ga ne moglo solnce stopiti. In kaj bi bilo posledica tega? Vse, kar živi v vodi, bi moralo poginiti in mogoče bi bila že naša zemlja vsa sam led.

Če bi ne bilo okoli naše zemlje zraka, bi solnčni žarki vse sežgali na zemlji. Zdaj pa to zabranja zrak. — Zrak nam tudi varuje življenje; kajti vsak dan se odtrga milijone kosov nebeških teles, ki letijo proti zemlji. Toda predno pridejo do nas, se ob ribanju ob zrak tako razbelijo, da se razlete v prah. Ko pridejo solnčni žarki do zraka, se odbijajo na zraku; in zato je nebo tako lepo modro. (Mavrica.) Če bi ne bilo zraka, bi bilo nebo vse črno. — Zrak sestoji iz raznih plinov: iz dušika, kisika, vodika in ogljikove kisline. Ljudje in živali dihaajo v sebe vedno kisik in ga po rabijo, ven pa izdihavajo ogljikovo kislino; rastline pa ravno ogljikovo kislino rabijo za svoje življenje, kisik pa gre nazaj v zrak. Torej kak lep red! — Kdo bi mislil, da so tudi vulkani in puščave tolike važnosti za življenje! Od tod pride namreč največ praha v zrak, okoli katerega se lahko naredijo vodne kapljice. Vsaka toča ima v sredi črno piko.

Pogledimo zdaj čudežni red, ki nam ga kažejo rastline. Da more rastlina rasti, potrebuje svetlobe in solnca; zato je listje okoli stebela eno vrh drugega, da solnce lahko vsakega obsije. Nekatero listje je še spodaj rdečkasto ali plavkasto, da ne more svetloba prehitro skozi. Če raste rastlina v grmovju, ima dolgo steblo, da pride lahko solnce do nje. Rastline in drevesa, ki imajo dolge korenine, imajo navadno doli viseče in spičaste listje, da se steka dež po njih na korenine, ki so daleč stran. Rastline pa, ki imajo bolj kratke korenine in rastejo bolj v dno, nosijo listje bolj po konci, da teče voda po njem proti deblu in tako h koreninam. Katera rastlina ra-

ste bolj na suhem, ima bolj mesnato listje, da lažje obdrži roso in tako preskrbi potrebno vlago. One pa, ki imajo dosti vlage, imajo pa listje bolj voščeno ali pokrito z dlako, da kaplje lahko zdrsejo na tla. Pri onih rastlinah, ki se ovijajo in od začetka ravno rastejo, se začne steblo pripogibati najprej proti severu, potem proti zahodu in slednjič proti jugu kot kazalec na uri in išče, kje bi dobilo opore. Če začne fižol v zemlji poganjati, pride iz zemlje najprej močnejše steblo, in sicer zavito, da je klica bolj varna; šele potem, ko je že klica tudi zunaj, se zravnava po koncu. Kako različno obliko imajo slednjič rastline in njih listje! Kako je to vse pravilno in umetno narejeno! Ali naj bo to vse slučaj?

Pogledimo zdaj živalstvo, ki nam je bolj znano, a nihče tega bolj natančno ne premišljuje. Živali, ki se hranijo s travo, imajo oči na strani, da vidijo okoli sebe, če se jim bliža odkod sovražnik. Tudi one ptice, ki daleč vidijo, imajo oči ob strani, ker drugače bi pri letanju ne mogle dobro gledati. Vsaka žival ima v naravi svojo nalogo. Kolikokrat se jezimo na različne muhe in mušice, a koliko korist nam dajejo! Žuželke odstranjajo raznovrstno gnilobo, hranijo nam ptice in so takorekoč pravi vrtnarji v naravi. Da se različne cvetlice oplodijo in rodijo sad, k temu pripomorejo žuželke. Cvetlica privabi žuželko k sebi s svojo lepo barvo in duhom. Žuželka, n. pr. čebela, gre tja le zaradi meda, a obenem odnese praške in rodi sad. Opazovalo se je že, da n. pr. čebela prav rada celi dan leta samo po ene vrste cveticah, kjer najde najprej med in tako pospešuje tukaj plojenje. In cvetlice imajo šele takrat v sebi med, ko je za nje čas, da se začne plojenje. Torej cvetlice koristijo žuželkam, žuželke pa cveticam. Torej tako lep red!

Poglejte, muha ima lahko eno poletje 25,000,000 mladih, listnata uš pa še več in pojé en dan do 100krat več, kot je sama težka. Zakaj pač to? Zato, ker ima tudi požrešne sovražnike, lastavica porabi za svoje mladiče na dan 5000 žuželk. Če bi ne bilo žuželke tako rodovitne, bi kmalu izumrle. — In kako umetno je narejena ptica! Glava in kljun je za ptico roka in prsti; glava se mora lahko pregibati in tudi vrteti. Če mora ptica več leteti, ima tudi bolj močne prsne kosti, ki morajo biti otle, da je ptica lažji. Pliuča imajo 5 parov nekih vreč za zrak, čez katere diha med letanjem celo v višočini 10,000 m in zraven še lahko pojé. Da ptic ne zebe, pokriva telo spodaj nežno perje, ki mu pravimo mah, in po vrhu še kot kožuh bolj debelo perje. Na trebuhu navadno nimajo perja, da gre lahko telesna toplota do jajc, ko valijo. Da si ne zmoči perja, si namaže vsako pero posebej z neko mastno tekočino, ki jo imajo vodne ptice.

Riba ima telo tako ustvarjeno, da lahko prereže vodo, in gre naprej tako, da premika rečno plavuto sementerja, prsno in trebušno plavuto rabi kot krmilo, hrbtina in zadnja plavuta jo pa držita vedno po koncu. Kako gre pa riba lahko gor ali dol v vodi? Vsak je že videl tisto stvar, ki ji pravimo ribji mehur, a ji koristi le za plavanje. Ta mehur je razdeljen na dva dela.

Če riba ta mehur stisne, je ona lažji in gre kvišku; če pa samo zadnji del stisne, je pa sprednji del ribe težji kot zadnji in riba gre z glavo navzdol. Ali ni to umetno narejeno? Je-li slučajno tako?

Hrano si dobiva vsaka žival po svoji naravi. Govedo ima tako narejene zobe, jezik in gobec, da lahko trga travo. Če bi hotela žival travo popolnoma zgrizti na paši, bi morala tam predolgo stati in srna bi bila potem preveč v nevarnosti pred sovražniki. Zato morajo to storiti drugje na varnem po prežvekovanju. Da se to lahko zgodi, imajo te živali trikratni želodec. Surova trava pride v prvi želodec, kjer se nekoliko omehča in pride nato v drugi želodec, ki pošilja potem travo v kepah nazaj v gobec, da se dobro zdrobi. Šele potem gre v tretji želodec in v čreva, ki so 22krat tako dolga kot je žival sama. (Konec sledi.)

Sveti večer.

Priredil po K. — Fr. Ks. Sterzaj.

(Konec.)

VI.

Ne dolgo potem je voz obstal pri zadnji hišici kočnem Bukovnega. Komaj vidno je brlela luč skozi nizka okenca.

Z bičevnikom je parkrat potrkal na vrata in parkrat zavpil. Kmalu so se vežna vrata odprla in Boštjanova Urša je začudeno in vprašaje pogledala na pragu. Zadaj za njo pa je kukalo troje rumenolasih, kodrastih glav, — Kdo pa je? — je vprašala vdova.

— Ali ste vi Boštjanova Urša? — je vprašal Janez.

— Seveda! Kaj pa bi rad?

— Potem pa kar sem pojdite in pomagajte mi tole odložiti z voza. Nekaj je tudi za vas. Medtem, ko je skladal z voza vrečo s krompirjem, zelje, jabolka, moko, dežico masla, špeh, jajca, je povedal iznenadeni Urši, zakaj in na čemga pripravilo. Ko je odložil skoro tretjino, kar je bilo na saneh, je segel v žep in ji stisnil še pet kron v roko, obrnil sani in med glasnim Uršinim zahvaljevanjem pognal kobilu.

Za njim pa je solznih oči zrla revna vdova, vsa srečna in je blagoslavljala po tihem dobre ljudi. Pozno zvečer pa se je razlegla vroča molitev hvaležnih ljudi k nebeskemu Detetu za srečo in blagoslov dobrotnikov... Janez je kmalu oddal še ostalo revnejšim po vasi, pa nikjer mu ni zahvaljevanje za živč tako dobro delo, kakor pri mali revni hišici Boštjanove Urše in njenih otrok.

Kmalu nato se je ustavil pri Žvanovih, spregel kobilu in jo peljal v hlev ter ji položil seno v jasi.

Medtem pa je bila Anica povedala materi, kaj se ji je med potjo pripetilo. Kar mogla ni dovolj prebvaliti Janeza in poudarjati dovolj svoje hvaležnosti vsled njegove pomoči. Tudi mati sama se mu je zahvaljevala. Videlo se je obema, da zahvala prihaja zares iz dobrga in hvaležnega srca. Ta pa se je ves v zadregi izgovarjal, češ, da ni bilo nič posebnega na tem.

Kmalu nato so sedeli za mizo v prijaznem pogovoru. Mlajši bratci in sestrice so se gnetli okoli Janeza, občudovali zdaj velike, svetle gumbe na telovniku, zdaj zapet lepo, z biseri okrašeno njegovo čedro, ki si jo je nabasal in pridno vlekel iz nje dimnate oblacke.

Zivahna veselost je zavladala pri vseh. Rožnata lica Anična pa so vedno bolj rdela in iz njenih lepih oči je sevala skromna nedolžnost njene notranjosti.

Le včasih mu je ušel pogled nanjo. Pripoznati si je moral nehoti: Poleg Anice — je Zofka daleč, daleč zadaj.

Ozrl se je na uro.

— O nič se ti še ne mudi, Janez, — je pripomnil nato oče Žvan, ki je bil medtem prišel iz hleva v sobo.

»Saj še ni deset. V treh četrtih ure si lahko doma, pa se še prej lahko nekoliko na pošti pogreješ!«

»Tam se pa nocoj ne bom več oglašil, mu je ta hitro odvrnil. Sam ni vedel, zakaj mu je to tako hitro prišlo na jezik.«

»Pa ostani do enajstih tukaj, do polnočnice boš potem ravno prav prišel.«

In tako je Janez še ostal. Ko so potem prižgali pri jaslicah v kotu lučko in zmolili rožni venec, se je Janezu zdelo popolnoma prav in primerno. Med molitvijo pa mu je vedno bolj in bolj ugajala misel, ki se mu je vrivala, da je bilo vendarle prav, da je peljal na Bukovno, mesto da bi se bil mudil na »pošti« med razposajeno, napol pijano tovaršijo.

Ko so se mu pri ločitvi iznova zahvaljevali za Anično rešitev, je dejal: »Nasprotno se vam moram jaz zahvaliti za res lepi — sveti nocojšnji večer« in udaril je z bičem narahlo po kobili, ki se je spustila v lahek tek in izgnila v nočni temini.

Samo zvonček od komata se je čul in enakomerno udarjanje ob sani, ki so drčale po cesti proti domu.

Na »pošti« so se ravno takrat odprla vrata. Iz notranjosti se je slišalo vpitje in hripavo petje, na vratih se je prikazala napol pijana družba razgretih obrazov.

Za njimi je prišla Zofka v spremstvu debelušnega dragonca Ligičevega Jaka.

Janez je bil privožen ravno do tam. Kobila je hotela po stari navadi zavoziti pred pred gostilno, pa jo je voznik naglo potegnul na cesto.

»No, ti si mi pa pravi,« je nekako zadrženo in zasmehljivo dejala Zofka, ko ga je zagledala. »Obljubil si mi, da boš takoj nazaj, pa prideš šele sedaj.«

»Gotovo je čarovnice preganjal. Saj pravijo, da se pred polnočjo zbirajo.«

»Ali pa je molil po poti, ker ga je bilo strah; ha, ha,« se je zakrohotal dragonec in ga zaničljivo pogledal.

Glazen krohotal je udarjal Janezu na ušesa. In čudil se je, da je prej bil sam tako rad med to razposajeno družbo, ki se mu je nocoj kar naenkrat tako pristudila. Primerjal je Anico in Zofko, njeno tako različno obnašanje: ta tako razposajena, posvetna in gizdava, in Anica skromna, tiha in pobožna... Kje je le prej imel oči in pamet, da tega ni uvidel.

Vse drugače se mu je zdelo pri polnočnici. Vse bolj prikupljivo in vabljivo nego druga leta, pa tudi njegova notranjost, njegovo srce bolj sprejemljivo za čudovito lepoto in vzvišenost svetega večera.

Minulo je leto za tem, ko je peljal mladi gospodar s svojo mlado, brhko ženo Anko na Bukovno svetonočne darove. Oglasila sta se oba pri Zvanovih in so se v pogovoru spominjali lanskega svetega večera.

»Tako sem bil razjarjen tisti večer,« je dejal Janez. »Mislim sem, da sem izgubil vso srečo svojega življenja, ko so mi mati ukazali, da moram zdoma na Bukovno, preden grem na »pošto«. Malo je manjkalo, da se jim nisem naravnost uprl...«

»V svojo nesrečo,« je pripomnila Zvanovka. »Vzel bi bil Zofko in morebiti bi bil danes ravno na tem kakor ona, nesrečen in prevaran.«

Da, prav je bilo, ko sem ubogal mater. To je bil začetek moje sreče. Že večkrat sem jim povedal to, pa mi vselej pravijo: »Vidiš, Janez, četrta božja zapoved!«

»No, in ravno takrat sta me morala napasti ona dva Lahona,« je pristavila Anica, »drugače bi se midva gotovo ne bila nikoli srečala in našla.«

»Nazadnje bi se jima ti še zahvalila in ju oškodovala za Janezove batine, kaj ne?« jo je podražil njen oče.

»No, saj ju je Janez tudi pošteno poplačal.«

»Ravno prav sta mi prišla, da sem nad njima ohladil svojo jezo,« je dejal in pristavil bolj tiho: »Toda plačilo, ki sem ga dobil na lanski sveti večer, to je bilo še najlepše.«

Anici je lice vesela zardelo, lahko se je naslonila Janezu na ramo in solzica radosti in srečne blaženosti se ji je utrnula z jasnih oči...

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevala * * *

(Dalje.)

Vrata postranske sobe so se odprla na široko. S korakom kraljice je vstopila hišna gospodinja, da bi se v novi praznični obleki pokazala svojemu možu. Obleka je bila iz rdečega, črnoobrojjenega atlasa, od katerega se je njena bela koža razlikovala kakor novo padli sneg; okoli vratu in iz zlatih las so lesketali rdeči, modri in zeleni biseri. Za njo je stopal krojač, podoben črnemu škratu z drobnimi nogami in s kozjo brado, in je nosil rdeče zametasto vlečko.

Za trenutek je obstala v obednici in se je z roko branila deklice, ki ji je vzklikajoč priletela nasproti, da ji ne stare krasote. Nekoliko je nazaj nagnila glavo s svilnato plavimi lasmi, smeje je odprla škrlatne ustne, da se je iz njih zablščalo kakor dve vrsti biserov, in je samozavestno vprašala oba moža: »Je-li dobro? Henrik, kakšna sem? Kaj praviš?«

Hitro se je obrnila; kakor male strele so lesketali biseri po sobi.

Henrik se ji je globoko priklonil in je uljudno odgovoril: »Daleč naokoli je vam ni par, lepa ste kakor kraljica.«

Helena se je zadovoljno nasmejala, potem se je precej, valove zlatih las počasi s čela odstranjujoč, okrenila proti staremu pijancu, da se ji pokloni tudi ta: noben možki ji ne sme ostati hvale dolžan:

»Kaj pa mislite vi, gospod Bertold? Je-li obleka dobro urezana? Se-li smem pokazati pred svojim gospodom? Brez laskanja!« se je smehljala.

Rdečebredec je vstal ter je, roko za vrč držeč, motril krasno obleko in krasno gospo:

»Brez laskanja — svojo kosmato brado je gladil navzgor, drobne svetlorjave oči so se mu hudobno svetile: »Gospa, lepa ste, kakor solnce, obleka je naravnost sijajna. Samo nekaj pogrešam.«

»Kaj?« je gospa ostro vprašala.

»Čudoviti kinc, ki sem ga videl pri rajni gospe Marjeti, ko je bila na godovini pri Volku Hendel v Ajhenu.«

»Tako,« je rekla gospa, ki je stala pred ogledalom in, grizeč se v ustni, pretikala rubin v laseh. »Kaj pa je vendar bilo takega?« je nepotrežno vpraševala lepa gospa.

»Imela je v laseh belo svilo s tenčico in je s svojimi kostanjevimi lasmi ter temnimi očmi izgledala kakor angel. Vsa miza jo je strmeč občudovala in vse se je zagledalo vanjo. Henrik, to je bila tvoja mati.«

Gospa Helena je postala rdeča, potem zopet bleda; prsi so ji kipele pod biseri in zlatim nakitjem, njene modre oči so streljale grom in blisk.

»Li res mislite, da danes še kaka gospa dene na glavo tako starokopitno čepico. Za ves svet si ne položim na glavo takega starega stolpa, tem manje, ker bi si tako zakrila svoje lase, ki so mojemu gospodu tako zelo všeč.«

Ponosno, z dvignjeno glavo, z na prsih prekritimi rokami je šumela v sobo svojega moža. Zlati obeski so zvenketali, visokopetasti svilnati čevljički so prasketali, in po sobi, katero je zapustila, je zadišalo po sandalu in vijolicah.

»In vendar je bila tvoja mati desetstičkrat lepša, kakor je ta!« je rekel Bertold. »Lep obraz še ni vse pri ženski, mora imeti tudi srce, dobro, nežno in čuteče srce.«

»Kdaj je bilo godovanje pri Volku?« je zamišljen vprašal Henrik, ki si je okoli prsta ovijal kodre glavolase deklice, ki se je dobrikala okoli njega.

»Je že precej dolgo tega. Če se ne motim, je bilo leta 1594. Tvoja mati je bila takrat ravno v pričakovanju in je par tednov pozneje dobila dečka — Henrika, če ga morebiti poznáš.«

Kakor poletno jutro posije v teman hrastov gozd, se je prikazala gospa Helena v pisarni svojega moža. Sedel je pri svojem pisarnju in se še ozrl ni; ljubkovanje mu je položila roko na ramo in je zašepetala: »Dragi, kako ti je všeč moja obleka?«

Joahim je vrgel pero proč, obrnil se pa svojem stolu ter jo je pogledal, ko je ravno stopila proti oknu.

Nežno zelenje pomladnih dreves, ki so se zunaj majala v pomladnem vetru, je z zeleno zlatimi lučicami obsevalo njeno blesteče balo kožo in ognjenobarveno svilnato obleko: Bilo je, kakor bi se majnik igral z veselim poletjem. Joahim Hendel je rekel: »Všeč mi je obleka, še bolj pa ona, ki jo nosi.«

Helena se je privrila k mogočnemu možu, njena roka je iskala njegovo. »Joahim,« je vprašala, »mi-li dobro stoje lasje in biseri v njih?«

Njen glas je razodeval gorečo prošnjo, obenem pa tudi nevošljivo bojazen. Oj, ona druga, ona druga, o kateri je Bertold govoril tam v drugi sobi in jo tako hudo žalil! Je-li slišal? ...

Oj, kolikokrat jo grize ponoči misel ra ono drugo: naliva ji grenkega pelina v kupo veselja, da je žena najlepšega moža v deželi, ki ga ji tako zavida... Peče jo, da je ona druga bila nekoč, četudi le za malo časa, njegova žena.

»Bi-li ne bila morala dejati avbice na glavo?« je vprašala in je svoje modre oči uprla v njegov resni obraz.

»Zakaj pa? Saj si zadosti lepa! Komu se pa tako lišpaš?«

»Samo zate, samo zate.« Proseče mu je nastavila cveteče rdeče ustne, da je nanje pritisnil poljub. Vzela je njegove roke v svoje, pritisnila jih je na prsi ter je oziraje se v postransko roko, kjer je pil in se smejal Bertold s Henrikom, plašno vprašala:

»Moj ljubi, moj zaklad, je-li res, da je bila Henrikova mati lepša, kakor sem jaz?«

Veliki mogočni mož je izpod obrvi, podobnih črnim, potegnjenim mečem, zrl na lepo gospo, ki ga prosjači ljubezni in se tresde od ljubosumnosti. Moti sel! Z vso njeno lepoto, z vso ljubzensko umetnostjo mu ne razpali krvi, mu ne razdraži živcev, kakor mu jih je ona nežna druga z njenim sladkim glasom, z otožnim nasmehom, ki ga je osemnajst mesecev ljubila v bolesti, potem pa je ovenela. Pa vendar se moti Helena, če zavida ono drugo in se čuti zaradi nje prikrajšano: prva in največja ljubezen Joahimova danes ni niti Marjeta, niti Helena — njegova največja ljubezen je danes: Štajer.

Vendar je prijazno rekel svoji ženi, kakor bi pomirjeval dete: »Helena moja, Henrikova mati se ne more primerjati s teboj. Kaj je lepše, naša ponosna, zelena Štajra z njenimi nebrzdanimi slapji, ali pa gorsko jezero, ki ob vznožju švicarskih gora mirno počiva in sanja kakor modro oko? Mi možje smo veseli lepih žena: tako sem vesel tudi jaz, da je bila enkrat Marjeta moja, sedaj pa ti. — No? je prav tako? Ali te še kaj boli?«

»Ti si dober, dragi moj,« je vsa srečna šepetala in je pritisnila svojo glavo na njegove prsi. »Pa še nekaj me boli, gospod mestni sodnik!« se je nakrat zasmejala, sklonila je glavo nazaj, izvila se mu je iz rok, ki so se komaj dotikale njenega telesa, in je hitela k pisalni mizi:

»Sam Bog ve, kaj je vse tu napisal!«

Z belo roko je hlastnila po listu in je vanj zrla: Br! Sama kuga! Pusti jo tam, kjer je; danes ne boš več pisal, danes si moj.«

Kakor deklica je zletela proč s papirjem v roki. Par korakov — in Joahim jo je dohitel:

»O, ti porednica! Daj sem!« Kakor za šalo se je nekoliko trgaj z njo, pri tem pa so se ji svilnati lasni trakovi ujele s prami njegovega rokava in razpletle so se visoko napokocene kite, da so se vsuli okoli nje zlati lasje.

Omamila je moža, ki ji je iztrgal papir iz rok ter ga vrjel proč, kakor dete jo je dvignil s tal ter jo je pritisnil k sebi.

»Oh!« je vesela vzkliknila. »Tako sva se začela vrteti na dan poroke. Dragi! zaplešiva še danes!«

Kar zaškripljejo vrata. Čuj! Nekdo trka ..

Noter! Kdo je! je zaklical sodnik Hendel. Žena se ga je držala za ramo, red zoper kužo je ležal na preprogi na tleh.

Vrata se odpro in v sobo stopi mož v rudarski opravi; na klobuku se je križalo dvoje srebrnih kladivov.

»Gospodje in gospe, najprej moj pozdrav! Sem li prav prišel, k mestnemu sodniku Joachim Hendel?«

Joachim je prikimal z glavo: »Pred njim stojte.«

»Prihajam iz Ajzenerca. Prinašam vest iz komorniškega urada. Sedaj je previdnost na mestu. Črna smrt je v Janspahu.«

Gospa Helena je zavpila na glas. Približal se je Henrik z Bertoldom in je zaklical z bliščečimi očmi: »Oho! V Janspahu! Samo en dan hoda od nas.«

Bertold je debelo bolščal in je zamrmral: »Sedaj gre pa za res!«

Hendel je z bodečimi očmi gledal na nesrečnega sela.

»Poznam vas,« je rekel. »Pišite se Špil! unate li seboj pisma?«

»Da, vaša milost.« Mož je potegnil izpod nedrja z rdečo vrvico ovito pismo.

»Helena,« je rekel Hendel, »pojdi proč, prehladi se mi s svojim golim vratom.«

Helena se je vsa tresla in je prestrašeno vprašala:

»Za božjo voljo, ali je res, kar pravi?«

»Bomo že videli. Pojdi v svojo sobo in sleci to obleko. Lizika, pojdi z mamicol!«

Helena se je odstranila, vsa rumena v obrazu, in je s tresočo se roko peljala deklico, ki se je plaho ozirala okoli. Bertold je štorlkjal za njo: obraz mu je pobledelel in junaško srce mu je močno tolklo. Kuža, nesrečna beseda je to, preklicana reč! — Sam jo je doživel leta 85. Na kupih so ležali mrličji po cestah, v Štajro so jih metali. Brrr!

Sodnik je odprl pismo, v katerem mu je knežji uradnik iz Ajzenerca poročal, da je kuža udarila v Štajersko, v admontski okraj. V Janspahu da leži šestnajst ljudi za kužo, 10 kužnih mrličev so že pokopali v skupno jamo. Svetuje, naj zastraži mesto, naj zapre prehod čez Anizo pri Rajlinku. Če pride po Anizi čoln z železno rudo, lahko pripelje seboj črno smrt.

Henrik je očetu čez ramo zrl v pismo. »Oče,« je rekel, »če je treba straže v Rajlinku, sem vam jaz na razpolago.«

Sodnik mu ni ničesar odgovoril, marveč je vtaknil pismo k sebi, sklonil se je ter s tal pobral red zoper kužo in je nato s krepkim glasom rekel selu:

»Spil, rotim vas pri živem Bogu, je-li res, kar poročate, se-li uradnik ne moti?« — Hendel ve, da ajznerski plavži rujejo, kolikor le morejo, zoper admontske plavže in ne brez vzroka: Kriva samostanska palica udarja protestantske plavžarje, izvaja po ceni železno rudo in škoduje ajznerskemu železu. To vedo tudi v Štajru: Morda pa sedaj v Admontu razsaja kuža, — ker so v admontskih rudokopih našli novo rudo. To je pomislil Hendel in je rekel Špilu: Sel se ni obotavljaj in je stopil k pisalni mizi, položil je roko na luteransko sveto pismo in je rekel:

»Prisegam pri troedinem Bogu, da proti najskrajnejši nevarnosti. Zato vas svarim in rotim, da ne štedite s sredstvi, z denarjem, da se obranite črne smrti. Iz Janspaha že vse beži, 16 mož ima kužne bule, 10 jih leži pokopanih, črnih kakor oslje. Resnica je.«

»Dobro,« je rekel Hendel, »sedaj je čas, da ukrenemo najstrožje naredbе. Hvala vam, Špil: žal mi je le, da ne morete prenočevati v Štajru. Se danes morate zapustiti mesto, da se ljudstvo ne izpozabi nad vami zaradi vaše žalostne novice. Poznam svoje Štajerce. — Za vašega uradnika vam dam seboj par vrvic. Le lepo miren naj bo; tako mi leži pri srcu moj Štajer, da mi ni treba tuih opominov, ako velja, moje mesto obvarovati nesreče. Ta-le moja roka bo obrnila kužo, tudi če priplava po Anizi doli.« Nato reče sinu: »Henrik, poudil si mi svjco pomoč, sedaj te potrebujem. Nemudoma je treba sklicati sejo. Takoj zajaahaj konja, pa jezdi v skok k Madlziderju, naj povabi župana in svetovalce, — najbolje, če to sama opraviš, da se izogno me nepotrebnim govoricam. Na tri sklicujem sejo, pri

kateri morajo biti vsi, sedaj je ura dve. Urno, požuri sel!»

Oče še ni končal, že je Henrik kakor blisk švigal po sobi sem in tja: meč, pokrivalo, rokavice — tako — vse je v redu . . . Na pragu že se še enkrat obrne in vpraša:

»Koliko je številka, 18 ali 32?«

»Številka 32.«

»Dobro.«

Z mogočnimi koraki je odšel. V hipu ga je bilo videti, kako je dirjal liki vihar med svetlimi drevesi proti mestnim vratom.

Sedaj se je usedel sodnik Hendel k pisalni mizi in je začel pisati. Ves promet s štajersko, tudi z Ajzenercem se mora zapreti, dokler divja kužna nevarnost. To sicer ne bo brez škode, pa kaj pomaža, če pa gre za blagor Štajra, cele države.

Nekdo prigromi po stopnicah gori; zunaj se sliši krik in vik. Sodnik vstane od mize:

»Kaj je?«

»Gospod, gospod, nevarnost! Izgubljeni smo v Štajru!«

Neki možki je planil v sobo z razmršenimi lasmi, z divjimi pogledi, kakor bi gledal peklenške prikazni, in je pretrgano jecjal: »Gospod, mrlič! Mrlič, ki je umrl na kugi! Na Anizi!«

»Kaj še?« jezno zareži Hendel. Neupoginjen stoji tu, kakor marmor mrzel mu je obraz, čeprav mu za hipo zatrepčejo vsi živci in se mu misli kakor strele križajo za čelom: Razglasiti red zoper kužo . . . Pokonališče za kužne mrličje . . . Vapno v mrtvaške jame . . . Kemisarja za kužo nastaviti . . .

Počasi in pomirjevalno, kakor bi imel pred seboj norega človeka, je vprašal trepetajočega moža:

»Ima li mrlič bule?«

Par sob v stran je bilo čuti pretresujoče ženske klice: »O Bož, usmili se nas!« in prigovarjal je starijaki bas: »Pa gospa, o gospa, ne tako! Gospa!«

(Dalje prih.)

Iveri.

Dober zgled služi slabemu kot opora, močnemu kot spodbuda; prvi ga skuša posnemati, drugi — ako mogoče — prekositi.

Samoljubni človek bo obsinal onega, ki mu ni na poti, z brezmejno hvalo, samo zato, da bo močel tistega, ki mu je na poti, oblit s tem večjo množino graje. Prvega bo nezasluzeno hvalil; drugega nezasluzeno grajal.

Zviti in samoljubni človek svojega sovražnika vričo ljudi samo zato čez mero hvali, da vzbudi proti njemu grajo in zavist.

To in ono.

Najmanjše knjige. Že stari rimski pisatelj Plinij pripoveduje o knjigi Iliadi, da je bila tako majhna, da so jo lahko spravili v orehovo lupino. Najmanjša knjiga je izšla v tiskarni Salmina v Padovi na Laškem leta 1862. Visoka je samo devet milimetrov in pol, torej niti en centimeter, široka šest milimetrov, dobrega pol centimetra, pa je vendar na vsaki strani devet vrvic s približno sto besedami. Natisnjeno je v knjigi pismo slavnega učenjaka Galileja na neko kraljico. Salmina je priredil par let pozneje, leta 1870, tudi izdajo pesnika Danteja v velikosti štirih centimetrov na višino in dveh na širino. Najmanjše sveto pismo, stari testament, so tiskali leta 1896, v mestu Glasgow na Škotskem na 936 straneh najfinejšega indijskega papirja, višina štiri centimetre in pol, širina niti tri. Še manjši je novi testament iste založbe, tri centimetre in na dva. L. 1674. je tiskal B. Schmidt v Holandiji zbirko pesmi na 49 straneh v obliki ene četrtine angleške poštne znamke za en peni (10 vinarjev).

Pribežališče za ptice. Kakor na albatrose so prežali in prežijo tudi na druge divje ptice. Samo v državi Luizijana v Uniji (Zedinjene države severoameriške) so jih leta 1912. pomorili nad štiri milijone. Zlasti otok Marš Island pri mestu Novi Orleans je bil pravi raj za

lovce te vrste; na milijone uboge živali so tam postrelili ali polovili. Vdova znanega milijarderja Sage Russella je pa sedaj otok kupila za 750.000 kron in ga je podarila revnim pticam; čuvaji ne pustijo nobenega lovca nani. Ostal bo tak kot je, divji in neobljuden. Dolg je 25 kilometrov — od Ljubljane do Kranja — širok pa 12 km — od Ljubljane do Medvod.

Gospodarske stroje prvovrstne dobavitelj tvrdka Jarka Kutik, spec. tovarna sredokluky v Pragi.

Za veliko gorsko posestvo pri Zidanem mostu

iščem oskrbnika

kmet ali delavec z družino. Stanovanje in kurjava zastoj. Vsi pridelki in živinoreja se deli na polovico. Kavelja najmanj 500 K potrebna. Nastop takoj. Ponudbe na upravo „Domoljuba“ pod trajno dobičkanosno 5403.

Domačo semensko deteljo, laneno seme, sirk

in druga dom. semena kupuje v vsaki množini **FRANC POGAČNIK, Dunajska c. 36, Ljubljana.**

Ženske, ako hočete primeroma poceni kupiti različno **blago za žensko**

in **otroško obleko,** obrniti se z dopisnico na upravo „Domoljuba“. Pove Vam naslov trgovine, katera ima v zalogi še lepo in trpežno predvojno bla o. Razpošilja se le v množini nad 300 kron vrednosti. 5399

Industrija za razsvetljavo,

društvo z o. z. Maribor ob Dravi, Gosposka ul. 5.

Električne narave za razsvetljavo za mine, žage in druge kraje. Elektrni molarji, električni gradiniki, električne žepne svetilke.

Čevlje in opanke

vsake vrste si lahko sam nabije (tumpia) če si naroči

SMEV

železni last (kopito)

za ceno od K 11.— glavno tovarna. Pošlja po pošti povzetju

SMEV, tvornica strojeva. Bjelovar

Misi - podgane stenice - ščurki

Izdelovanje in razpošiljanje preizkuš. radikalno učinkovitega uničevaln. sredstva, za katero dobivajo vsak dan zahvalna pisma. Za podgane in misli K 5.— za ščurke K 5.— tinktura za stenice K 2.—; posebna močna tinktura za stenice K 5.— uničevalec moljev K 2.—; prašek proti mrčesom 2 in 4 K; tinktura proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 2 K; prašek za uši v obliki in perilu K 2.—; tinktura za bolbe pri psech K 1'50; tinktura proti mrčesom na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 3.—. — Pošilja po povzetju Zaved za pokončevanje mrčesa

M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

Kdor si hoče nabavitidobro in trpežno za ročni in vrtilni pogon, dalje stiskalnico za sadje in grozdje, mlino za grozdje, decimalne tehtnice, kotle za žganjekuho, kilnje za slamo-reznice, ročne mlino za mletje moke, itd., naj si ogleda mojo zalogo, dokler so imenovani stroji v zalogi na razpolago. Drugi poljedelski stroji se pa lahko naročajo pri **Francu Hitti v Ljubljani, Martinova cesta št. 2.** Največja zaloga poljedelskih strojev v Jugoslaviji.

Mlini za dišave

primerni za vse namene, prodaja tvrdka **ADOLF OPPENHEIM**, Mor. Ostrova Brückeng 13. Zahtevajte prospekte in poblížja pojasnila.

„Jugo“ milo za pranie

zboljšana vrsta, bela, v kosih po četrt kilograma, 1 zaboj 25 kg ft. i. 100 komadov) 110 K franko zaboj iz Zagreba. S pošto 4 kg neto 26 kron franko. Pošilja po povzetju zavod za eksport
M. Jünker, Zagreb št. 1, Petrinjska 3.
Z naročilora se prosi poslati tudi polovico zneska.

Kranjska deželna podružnica

a. a. deželne življenjske in rentne neugodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tud z vojnim riziko, otroških dot., rentna in ljudska neugodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti nastoj in pošiljne prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji. 1837

ZOBOTREBCE

vseh vrst kupuje po najvišji ceni in v vsaki množini tvrdka **Mihael Omaha, Višnjagora.**

Kupim za seme **smrekove storže, laneno in deželjno seme. Prodaj dobro strojno olje** kmetovalcem.
Jos. Jezernik, trgovec, Stob, p. Domžale. 5089

Zenske lase

rezane in mešane kupuje v vsaki množini po najvišji ceni
Matija Podkrajšek brivec, Ljubljana, Sv. Petra cesta 32.

Naznanilo!

Ker je poštni promet zopet odprt, lahko sedaj zopet razpošiljam raznovrstno

barvo

za prebarvanje blaga in stare obleke in sicer: črno, modro (plavo), rujavo, zeleno, rdečo, lilo in sivo v zavitkih po 60 vln. Prosim, kdor še barvo potrebuje, za takojšnje cenj. naročilo. Za eno žensko obleko je treba 8 zavličkov barve. Razpošilja se po pošti. Vsakemu naročilu se pridene in pa slovensko navodilo. lahko nekaj kg soli **Karl Leibner, trgovinabarv** za obleke, Celje, pri „Zvoncu“.

Cementna strešna opaka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki
Ivan Jelačin, Ljubljana
Emonska cesta 2. 4792

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbim cerkvenih zoonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom gradnje, 2. vse, premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pridelke, žita in krmo, 4. zvonove proti preletu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, ostroma doživetje in druge kombinacije in proti neugodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico.

Varnostni zaliha in udnine, ki so znašale l. 1916 K 906.829-91, s. poskočile koncem l. 1917 na 1.081.836-34.

Tedaj, šimverje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo raste zaliha.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh tarah nastavljeni pov. rjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo

Ne sčujate strok sarih, da se pečari omajite!

Ne sčujate strok sarih, da se pečari omajite!

Kot zvezda Trem Modrim

postanite ljubi bralec „Domoljuba“ tudi Vi svojim ubogim črnim **paganskim** bratcem in sestricam in nova luč bo zasijala Vašim srcem, sreča in blagostanje se bosta naselila v Vašo hišo!

Sodelujte pri tem apostolskem delu reševanja duš s tem, da kupite misijonski

Klaverjev koledar 1919.

To je pravi misijonski koledar, opremljen z jako lepimi, poučnimi kot zabavnimi povesticami in slikami, ki razveseljujejo mlado in staro. Posebno pretresljiva je slika in popis sužnja, vkovanega v drevesno deblo, enako tudi povest o starem čarovniku „Hudobca ni maral za mojstra“, o zamorskem dečku „Izgnanec“ itd. Mnogi dobrotniki bodo našli v lepem koledarju dramatične slike svojih poganskih krščencev in odkupljencev iz sužnosti.

Le eno je želeti: „Klaverjev koledar“ naj imajo v vsaki hiši in družini, vsi Marijini družbeniki tudi otroci naj ga pridno berejo, tako se bo misijonska misel vedno bolj širila! Zato naj vsak bralec „Domoljuba“ naroči za god sv. Treh kraljev vsaj en Klaverjev koledar, da s tem reši dušo ubogega poganskega zamorčka, in ta bo njegova svetla zvezda v celem življenju in najlepše novoletno darilo božjemu Detetu!

1 koledar stane samo 80 vln. s poštnino vred; kdor pa naroči cel tucat ali več skupaj, dobi pri vsakem tucatu enega povrhu.

Novoletne pozdrave pošilja vsem prijateljem in dobrotnikom misijonov in vabi k obilni naročbi
Družba sv. Petra Klaverja za afriške misijone, Ljubljana, Pred škofijo šte. 8.

5407

Zastoj

dobi vank na željo mo-
cenik o zlatnik, srebr-
nik in godalih. Violine
po K 40- 45-, 50- in
višje. Dobre harmonike
K 45-, 60-, 80- dvo-
vrstne dunajske harmo-
nike K 120, 140, trivrstne
K 300, 400 in višje. Za-
mena dovoljena ali de-
nar nazaj. Pošilja po
povzetju ali predplačilu
razpošil. Jan Konrad,
Brux 1991, c. in kr. dvo-
rni založnik, Češko.

Krema za britje najboljša ka-
kovost rablja-
va brez vode. 1 porcelanasti
lonček 7 K, 1 ducat 60 K.

Milo za britje pristno, najbolj-
še vrste, 3 kosi
9 K, 1 kg 34 K. — Pošilja se
proti naprejšilnosti denarja
M. Jünker, eksportna trgovina,
Zagreb 1, Petrinjska 3 III., Hrv.

Pristno TOALETNO MILO
fino dišeče komad 100 gr
3 kosi K 15—, 6 kos. K 28—,
12 kos. K 52—

Pristno čisto mila **PRALNO MILO**
za kg kron 26—

Pošilja proti predplačilu
M. Jünker, izvozna tvrdka
Zagreb 1, Petrinjska 3. —
Hrvatsko.

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmo živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se pri-
meša 2 krat na teden krmil, ena pest polna „**Mastin**“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek. „**Mastin**“ Paket velja 3 K, 5 paketov 15 K poš-
tine prosto, 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo ali prašiča, da se zre-
do. Dobiva se pri vsakem trgovcu.

Glavna zaloga: **lekarna Trnkóczy**
zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami
na razstavih: na Dunaju, v Parizu, Londonu in
Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvali in rabi „Mastin“.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Fleisch-a izvir.
zakonito zajamčeno „**Skaboform**“ ma-
zilo“. Popolnoma brez duha, ne maže.
Poskusni lonček K 4— veliki K 6—
porcija za rodbino K 15—. Zaloga za
Ljubljano in okolico: **Lekarna pri zlatem
jelenu, Ljubljana, Marijina trg. 1520**
Pazite na varstveno znamko „**Skaboform**“!

Iščem oženjena

majarja

brez otrok, oba zdrava, pridna, poštena, snažna
in varčna, znati morata vsa domača dela, kakor
pri živini na vrtu in na polju. Plača po dogo-
voru. Naslov pove uprava lista pod števil. 5225.

Popolno belo platno

morete dobiti z uporabo našega izbornega luga
PRAŠEK ZA PLATNO. Velik prihranek in malo
truda pri pranju. 1 zavoje 150 gramov K 1—, 250
gramov K 1-50, 450 gramov K 2-50.

Najmanj se more naročiti 10 zavojev!

Pri naročilu 5 kg popust! Razpošilja se po pov-
zetju. Prodajalci debe popust.

Zagreb 1, Petrinjska
Zavod za izvoz **M. Jünker**, 3 III. Telefon 23—27.

Zastopniki za prodajo strojnega olja
za vse tovarne, za avto-
mobile, motorne pluge, mažo za vozove, teh-
n. vazelin, surogatni firnež in barve se spreje-
majo za takojšnji nastop. Oglase naj se pa le
izurjeni gospodje. Ponudbe na kemično to-
varno **Hugon Polák**, Kral. Vinogradi, Jung-
manova trida 33. 4811

KARBID

v vsaki množini v izvornih zavojih po 50 ali
100 kg za ceno po K 270 kg neto **franko Bosanski
Brod** (v zavojih po 50 kg naplačilo K 3— za iz-
vod) naroča se pri **Bosan. deln. društvu za elek-
triko, Jakce, Bosna**. — Plača naj se naprej po
poštni nakaznici v Jajcu, večje vsote pa potom
industrialne banke v Sarajevu na račun go-
renje tvrdke. — Primanjkljaj na transportu trpi
kupec.

Primeren dar najfinerše, pravo toaletno milo.

6 malih kosov K 24— 6 velikih kosov K 36—
12 " " K 44— 12 " " K 65—
24 " " K 81— **franko** na vsako postajo.
Denar naprej!

Leop. Zeisler, Zagreb, Margaretska ul. 6/I, odd. 10.

Universalni mlin za dišave

(Zakonito
zavarovan.)

Moj Universal-ročni mlin je
izboren za mletje zrnca, dišav,
sladkorja, kave, ovsen. riža,
oreškov itd.

Ta mali mlin se je tekoni vojske
izborni obnesel in se lahko po-
rablja za vsako vrsto mlevsko-
ga izdelka. Teža okoli 1 kg.

Cena K 24—.

Universal-mlin za meso
K 60—.

Mlin za drobljenje kosti
K 320—.

Pošilja se s Dunaja proti
predplačilu eneska po
generalnem zastopstvu

Maks Böhnel Dunaj

IV. Margaretenstr. 27 odd. P. 27.

Prospekt zastoj.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik dop. od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

3 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vlož-
nike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čisto 3 K 25 v n, na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih
vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči
račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortiza-
cijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih
papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar
na varna posestva na deželi in v mestih.

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo
koncem leta 1918 nad 40 milijonov kron.

„Ljudska posojilnica“ stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Največja izbiera ur, zlatnine, srebrnine

svetovnoznana
razpošiljalnica

H. SUTTNER

935

samo v Ljubljani št. 1